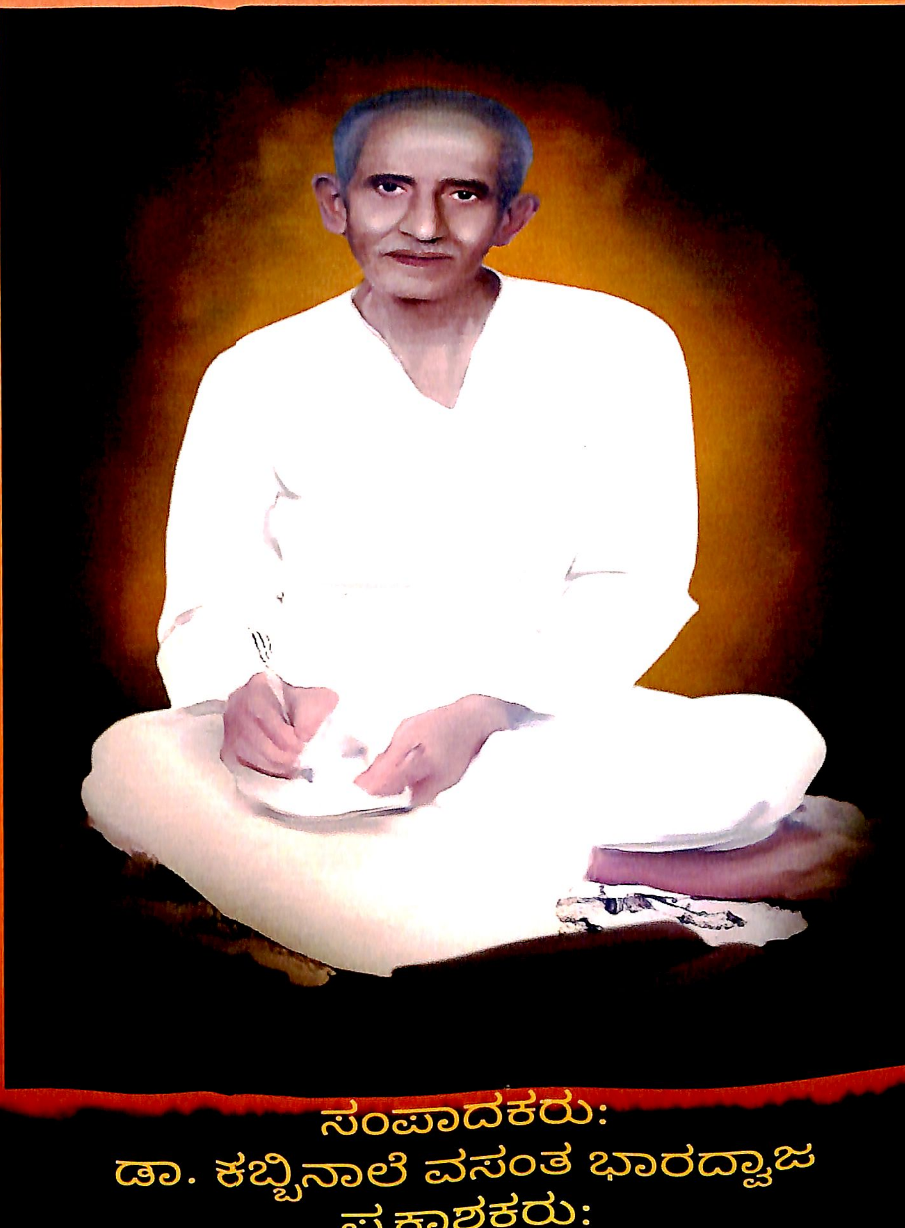
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

(ಭಾಗ ಒಂದು)

ಸಂಪಾದಕರು:
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಶಿರೂರು

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ

[ಭಾಗ-ಒಂದು]

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ

ಶಿರೂರು, ಬೈಂದೂರು ತಾಲೂಕು

ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆ - ೫೭೬೨೨೮

Shiroor Phaniyappayya virachita Yakshagana Prasanga Samputa [Part-I] Edited by Dr. Kabbinale Vasantha Bharadwaj (Mob: 99450 55534) and published by Umesh Shirur (94483 53910) for Phani Giri Pratishthana, Shiroor, Byndoor Taluk, Udupi District, Karnataka 576228.

Year of Publication : 2022

No.of Pages : 290

Price : Rs. 300/-

Paper Used : 70 gsm Maplitho

Size : 1/8 demi

Printed at : Techfiz. Inc., 60/46/2, 10th B Main, 1st Block, Jayanagar, Bengaluru - 560011

ಅರ್ಪಣೆ

ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ

ದಿ|| ಶಿರೂರು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ

ಮತ್ತು

ದಿ|| ಪ್ರಭಾಕರಯ್ಯ ಇವರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ಪ್ರಸಂಗಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕಲನಗೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ವು ಭಾಗವತಪುರಾಣದ ಕಥೆಯಾದರೆ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ವು ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ವಸ್ತು. 'ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಖ್ಯಾನಗಳಾದರೆ ಕೊನೆಯ 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ'ಯು ಸ್ಥಳಪುರಾಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಯಕ್ಷಗಾನ ಭಾಗವತರಾಗಿದ್ದ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಛಂದೋಬಂಧಗಳು ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ, ರಂಗನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೌಶಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಅವರು ನೂರಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿಯ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಅಪೂರ್ವಪ್ರಸಂಗದ ತಾಳೆಗರಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಇವರ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವರು ರಚಿಸಿದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮತ್ತು 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸಂಗಪಂಚಕಗಳು ಸಂಪುಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ನನಗೆ ಮುದವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು 'ಕಾವ್ಯ'ವೆಂದು ಕರೆದು, ಅವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರನ್ನು ಪ್ರಸಂಗಕರ್ತರೆಂದು ಕರೆಯದೆ 'ಕವಿ'ಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರಿಸ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕಾವ್ಯದ ಚೆಲುವನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಹೃದಯರ ಮುಂದೆ ತೋರಣಗಟ್ಟಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ಅಲಂಕಾರ, ವರ್ಣನೆ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳು, ಸಂವಾದರಮ್ಯತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾಗಿ ಅದರ ಹಾಸುಬೀಸುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶೈಲಿ :

ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ನಡುಗನ್ನಡ ಶೈಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವಂತಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡಗಳ ಹದವರಿತ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಜಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸೂದ (ಅಡುಗೆಯವನು), ಆಖು (ಇಲಿ), ದುಹಿತೃ (ಮಗಳು), ಅಬ್ದಷೋಡಶ (ಹದಿನಾರರ ಹರೆಯ), ಚಲನಸಖ (ಅಗ್ನಿ) ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ನಡುವೆ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಉಲಿ (ಕೂಗು), ಸಾಣೆಯಲಗು (ಹರಿತವಾದ ಬಾಣ), ನೆಗಹು (ಎತ್ತು), ನೊರಜು (ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕೀಟ), ಬೆನಕ (ವಿನಾಯಕ), ಹಂದೆ (ಹೇಡಿ), ಹೊಳಲು (ಪಟ್ಟಣ), ಹೊಲಬು (ಪರಿಚಯ), ಕೆಳದಿ (ಗೆಳತಿ), ಆಲವಟ್ಟ (ಬೀಸಣಿಗೆ) ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಶಬ್ದಗಳು ಪ್ರಸಂಗದ ಸಾಹಿತ್ಯಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. 'ಸಖಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಂತೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲೇ ಬಳಸಿದುದು, 'ಸರ್ವ' ಶಬ್ದವನ್ನು 'ಸರ್ಬ' ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು, 'ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ' ಎಂಬುದು 'ಗಾರಿಹಸ್ಥ್ಯ'ವೆಂಬ ವಿರಳೋಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಗಮನಾರ್ಹ. 'ಹೇರಳ'ವೆಂಬುದರ ಮೂಲರೂಪ 'ಹೇರಾಳ'ವೇ ಹೌದು! ಆಳವಾದ ಕಡೆ ಹೇರನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಎಂಬುದು ಅದರ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಗದುಗಿನಭಾರತ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ 'ಎವಗೆ' (ನಮಗೆ), 'ಏವೆನ್' (ಏನು ಮಾಡಲಿ), 'ಏಸರ' (ಎಷ್ಟರ), 'ಐಸಲೇ' (ಹೌದಲ್ಲಾ), 'ಪಳಂಚು' (ತಾಗು) ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಅಪೂರ್ವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದು ಆಧುನಿಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ಪದಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕವಿವಾಂಛೆಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಮತ್ತರಳೆ, ಮತ್ಸುತ, ಮದ್ರಮಣಿ, ಮಜ್ಜನಕ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಪದಪ್ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ–ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ ಅರಿಸಮಾಸವನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಪಾವಾಧೀಶ, ಸಜ್ಜಾಲಯ, ತಾವರ್‍ಯೋದರ, ಮೇಲುಪಂಕ್ತೀಶ, ನಾಕದೂರು ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕವಿಯ ದೇಸೀಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

ಖಳನೆನ್ನೊಳು ಕಾದಿ । ಸೋತನು ।
ಬಳಿಕಾ ಮಾಯಕದಿ ॥
ತಳೆಯುತ ಸೂಕರ ರೂಪದಿ ಬೆರಸಲು ।
ಅಳುಕದೆ ನಾ ಪೊಸ । ಹಿಳುಕಿನೊಳೆಸೆಯಲು ॥ (1–210)

ಇಲ್ಲಿಯ 'ಬೆರಸು' ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗು ಎಂಬರ್ಥದ ಕುಂದಾಪುರ ಪರಿಸರದ ಆಡುಮಾತು.

ಈಕೆ ಎನ್ನನು ಹೊರತು ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ
ನೀಕೆನೆಂಬುದ ತಿಳಿದು ಎನ್ನ ॥
ತಾ ಕೊಲಲು ಶಿಶುವನಪಹರಿಸಿ ಪಿತಮಾತೆಯರ
ಶೋಕಾಬ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ದುರಾತ್ಮ ॥ (2-295)

"ಅನ್ಯಪುರುಷರನು ತಾ ನೀಕೆ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿನೋಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬರ್ಥದ ದೇಸೀಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ('ಇಣುಕು' ಎಂಬುದೇ 'ನೀಕು' ಆಗಿರಬೇಕು.) ಕುಂದಗನ್ನಡದಲ್ಲೇ ರಚನೆಗೊಂಡ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ವಡ್ಯ ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್ ಸುದ್ದಿ । ನಡೆದದ್ದೇಳ್ತೆವು ಬುದ್ಧಿ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು । ಅವರಾಡ್ದ ಮಾತ ।
ಗಿಡದಡ್ಡಂಡ್ಕಂಡು ಕೇಂಡೆವು ॥ (2-298)

ವಡ್ಯ, ಎಡ್ಯ, ಕೇಂಡ್ಕಣ್ಕ್, ಅಂಡ್ಕಂಡ್, ಕೇಂಡೆವು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಸುಂದರ. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗಾದೆಮಾತುಗಳೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಿವೆ. "ಜಲದೊಳು ಬಿದ್ದ ಲವಣದಂದದಿ ಕರಗುತಿಹನು", "ಹರಿಯುವ ನಾವೆಯನು ನಡುನೀರೊಳದ್ದಿದ ತೆರದೊಳೆಸಗಿದೆಯಾ", "ಕನಸಿನಲಿ ಕಂಡೋಗರವ ಸವಿದುಂಡ ಜನರುಂಟೆ" ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೇಶದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೋಲೆಯನು ಚರರು ।
ಬೇಸರದೆ ಕೊಡುತ ಸಂಚರಿಸಿ ॥ (5-33)

ಇಲ್ಲಿ 'ಬೇಸರದೆ' ಎಂಬುದು 'ಬೇಸರಿಸದೆ' ಎಂಬ ನಿಷೇಧರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಸರಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ("ಹತ್ತಿದರು ಬೇಸರದೆ ಕಲುದರಿಗಳಲಿ ಬಹಳ ಶ್ವೇತಪರ್ವತವ" - ಸಭಾ : 3-57) 'ನಮ್ಮಿಂದ ಹರಿವ ಯತ್ನದೊಳು ನಿನಗೆ' (1-289) ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ' ಎಂಬುದು 'ಸಾಧ್ಯವಾಗು' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿದೆ. ("ಹರಿವುದಿದು ನಯಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದ"-ಕೃ-ವ್ಯಾ ಸಭಾ : 1-41) ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಹೀನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆ :

ಈ ಕವಿಗೆ ಉಪಮಾಲಂಕಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಮುನಿಕುಲಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಮ, ಪೂರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ, ಖಳಕುಲಾಬ್ಧಿಶಶಾಂಕ, ಮನ್ಮಥನರಗಿಣಿ, ಚರಣಾಬ್ಜ, ಕೀರ್ತಿಲತೆ, ಕೋಲಮಳೆ ಮುಂತಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಇದು ಸುವ್ಯಕ್ತ. 'ಮನೋರಥದ ಕೈ ಬೆಳೆದುದು', 'ಸವೆದುದೊಂದಬ್ದ' ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ತವನ್ನು ಮೂರ್ತಗೊಳಿಸುವ ಕವಿಹೃದಯವಿದೆ.

ನಂದನವನದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪತರುವಿನಲ್ಲಿ ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದಾಗ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅರರೆ ಹಿಮಕರನುದಿಸಿದನೊ ಹರ
ಶಿರದೊಳಿಹನವನಲ್ಲ ಪಂಕಜ
ವರಳಿತೋ ಜಲವಿಲ್ಲವುದಯಿಸ
ಲರಿದು ಸುದತಿಯ ವದನವೊ ॥
ಮದನನನು ಹರನುರಿಸಿದನುಯೆಂ
ಬುದಕೆ ರತಿಯೈತಂದಳೆಂಬೆನೆ
ಮುದವಿಹುದು ವದನದೊಳು ರತಿಯ
ಲ್ಲಿದು ತರುಣಿಕುಲರತ್ನವು ॥ (2-41, 42)

ಇಲ್ಲಿಯ ಕಲ್ಪಕತೆ ಮನೋಹರವಾದುದು. ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. "ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯೇ ಸರಿ! ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಚಂದ್ರನು ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ! ತಾವರೆಯು ಅರಳಿತು ಎನ್ನೋಣವೇ? ಇಲ್ಲಿ ಸರೋವರದ ನೀರೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಈ ಸುಂದರಿಯ ಮುಖವೇ ಸತ್ಯ! ಕಾಮದಹನದ ಬಳಿಕ ರತಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣವೇ? ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಛಾಯೆಯಿಲ್ಲ! ಹಾಗಾದರೆ ಇವಳು ರತಿಯಲ್ಲ; ಕನ್ಯಾರತ್ನವೇ ಹೌದು!" ಎಂದು ಪ್ರಕಾರಾಂತದಿಂದ ಅಶೋಕ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಬಗಾಗಿದೆ!

ಇನ್ನೊಂದು ನಗರವರ್ಣನೆ 'ಮದಾಲಸಾ ಪರಿಣಯ'ದಿಂದ:

ಅಹಹಾ ಏನೆಂಬೆ ಸೋಜಿಗವ । ಇಲ್ಲಿ ।
ಬಹುಸಂಭ್ರಮದೊಳಿರುತಿರ್ಪ ಪಟ್ಟಣವ ॥
ಸುರಪುರವನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ । ಇರು ।
ತಿರುವುದು ಸೊಬಗನೇನೆಂಬೆನ್ನೆ ಸತತ ॥
ವರಮನೋಹರವಾಗಿ ತೋರ್ಪ । ಪುರ ।
ವರವಿದಾಳುವ ಧರಣಿಪನಾವನಿರ್ಪ (1-178)

ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೀಯುವಂತಹ ಪದ್ಯರಚನೆಯಿದು. ಆರಂಭದ 'ಅಹಹಾ' ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರವೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದು. ಯುಗ್ಮಪಾದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದೊಂದಿಗೆ ಸೋಜಿಗ, ಸಂಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ನಾದಮಯಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿ ಮನೋಹರವಾದುದು.

ಸಂವಾದದ ಚೆಲುವು :

ಹುಂಡಾಸುರ ಮತ್ತು ಅಶೋಕಸುಂದರಿಯರ ನಡುವಿನ ಸಂವಾದಭಾಗ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮನಿವೇದನೆ ಮತ್ತು ನಿರಾಕರಣೆಗಳ ರಸಪಾಕ.

ಬಾಳುವೀ ಯವ್ವನವ ವ್ಯರ್ಥದಿ
ಹಾಳುಗೆಡಹುತ ಮುಂದೆ ವಾರ್ಧಿಕ
ಕಾಲದೊಳು ಪತಿಯೊಲಿಸಲೇನ್ ಫಲ
ಲೋಲನಯನೆ ॥

ಲೋಕನಿಂದೆಯು ಬೇರಹುದು ಹಿರಿ
ಯಾಕೆ ವಲ್ಲಭೆಯೆನುತ ಬರಿದವಿ
ವೇಕಕೆಡೆಗೊಡದೆನ್ನನೊಲಿಸು ಪಿ
ನಾಕಿಯಣುಗೆ ॥ (2-65, 66)

ಎನಲೆಂದಳೆಲವೊ ಪಿಂದುದಿಸಿದ ರೇವತಿ
ಯನು ಮುಂದೆ ದ್ವಾಪರದಿ ।
ಜನಿಸುವ ಬಲರಾಮನೊಲಿಸುವನೆಂದಿದ
ರನು ಪಿಂದೆ ನುಡಿದಿರ್ಪರು ॥

ಅದರಂತೆ ಎನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವ ಜನನಿಯು
ಮೊದಲೆ ಪೇಳಿಹಳದನು ।
ವಿಧಿಯ ಮೀರೆನು ನಹುಷನ ಹೊರತನ್ಯರ
ಮದುವೆಯಾಗೆನು ನಿಶ್ಚಯ ॥ (2-67, 69)

ಹಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಬಂಧನೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂವಾದ ಭೂಮಿಕೆಗೆ ತರ್ಕದ ಬಲ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣುಶಿಶುವಿನ ಜನನದಿಂದ ವಂಶೋದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರಸರಣಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಗಾಮೀಧೋರಣೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಇದು 'ರಾಕ್ಷಸಚಿಂತನೆ' ಎಂಬುದು ಸಮಾಧಾನಕರ ಸಂಗತಿ.

ಅಣುಗರುದಿಸುವ ಕುರುಹನರಿತರೆ
ಹನನಗೊಳಿಪುದು ಗರ್ಭವನು ಹೊರ
ತಣುಗೆಯುದಿಸಿದರಿರಲಿ ವಂಶಚ್ಛೇದವೆಂತಹುದು ॥ (2-143)

'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ಗೆಳತಿಯಾದ ಕುಂಡಲೆ ಮತ್ತು ಋತಧ್ವಜನ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯ ಸಂವಾದದ ಸೊಬಗಿದೆ.

ಚಾರುಗಾತ್ರದ ಸುಂದರಾಸ್ಯದ
ವೀರ ನೀನಾರೇನು ಕಾರಣ
ಘೋರರಾಕ್ಷಸ ಪುರಕೆ ಬಂದ ವಿ
ಚಾರವೇನು ॥

ಚಾರಣನೊ ಸುರನೋ ಮಹೋರಗ
ನಾರು ನೀ ಧಾರಿಣಿಯ ನರರಿಗೆ
ಸೇರಲಸದಳವೀ ಪುರವ ನೀ
ನಾರುಯೆನಲು ॥ (1- 206, 207)

ಸುಂದರಾಸ್ಯೆ ಕೇಳೆ । ಪುಷ್ಪಸು ।
ಗಂಧಿನಿ ಗುಣಶೀಲೆ ॥
ಇಂದೆನ್ನಯ ನಿಜದಂದವ ನಿನ್ನೊಡ
ನೊಂದ ಬಿಡದೆ ಸಾನಂದದೊಳುಸುರುವೆ ॥

ಅರಸ ಶತ್ರುಜಿತನು । ಎಂಬನ ।
ತರಳ ಋತಧ್ವಜನು ॥

ದುರುಳನ ಬಾಧೆಯ ಹರಿಸಲು ಗಾಲವ
ವರಮುನಿಯಾಶ್ರಮಕ್ಕೈದಿದೆ ನಂತರ ॥ (1-208, 209)

ರಾಜ-ರಾಣಿಯರ ಸಂವಾದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ನೋಡಿ :

ಎಡಗಣ್ಣು ಅದುರುತಿದೆ । ಪ್ರಾಣೇಶ ಮ ।
ತ್ತೆಡಭುಜ ಕುಣಿಯುತಿದೆ ॥
ತಡೆದೊಂದು ದಿನ ನಾಳೆಗೆ । ಪೋಗಲು ಬಹು ।
ದಡವಿಯ ಮೃಗಬೇಟೆಗೆ

ನರದೌರ್ಬಲ್ಯದೊಳಾಗುವದಂಗ ।
ಸ್ಫುರಣವು ಕೇಳೆಲೆಗೆ ॥
ಬರಿದದನರಿಯದೆ ದುಃಶಕುನವಿದೆಂ ।
ದರೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೇಗೆ (4-37,39)

ಇಲ್ಲಿ ದುಃಶಕುನಗಳನ್ನು ನಂಬದೆ, ಅಂಗಸ್ಫುರಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ನರದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವವು ಸ್ಥಾನಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನಿಂತ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಸಂವಾದಭಾಗಗಳು ವಾಚಿಕಾಭಿನಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದಂತಿವೆ.

ಛಂದೋಬಂಧಗಳು :

ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರಾದ ಈ ಕವಿಗೆ ಪುರಾತನ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆ, ಕಾಂಭೋದಿ-ಝಂಪೆ, ಸಾಂಗತ್ಯ-ರೂಪಕ, ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟ, ಸುರುಟಿ-ಏಕ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದ್ಯಬಂಧಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದಣನನಂತಹ ಕವಿಗಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಬಂಧಗಳ ಕಡೆಗೂ ಇವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಿದೆ. ಉದಾ:

ಮಾತನಾಡೇ । ಮದಗಜಯಾನೆ ।
ಯಾತಕೀಪರಿ ಭಯಗೊಳುತಿಹೆ ಜಾಣೆ ।
ನಿ-ನ್ನಂತರಕಾಣೆ ।
ಜ-ಗದಿ ಸುಪ್ರವೀಣೆ ॥
ವನಿತೆ ನಿನ್ನಯ ಪುರವಾವಲ್ಲಿ ಪೇಳು ।
ಜನನಿ ಜನಕರಾರೆಂದೆನುವುದ ಪೇಳು ॥

ಶೋ-ಕಿಪೆ ಯಾಕೆ ತಾಳು ।
ಧೈ-ರ್ಯವ ಹೊಂದು ಏಳು ॥ (1- 191, 192)

ಮೋಹನಾಂಗಿ ಮರುಗುವುದೇನೇ ।
ಬಾಹನೆ ಮಡಿದಿರ್ದ ಪತಿ ಹಂಸಯಾನೆ ।
ದುಃಖಿಪೆ ಬರಿದೇನೇ । ಸೈ । ರಿಸು ಶುಕಗಾನೆ ॥

ವಿಧಿಲಿಖಿತವ ಮೀರಲದಕಾರಿಗಹುದೆ ।
ಸದನದೊಳಿರ್ದರು ಬಿಡದದು ಮುಗುದೆ ।
ವ್ಯ । ರ್ಥದಿ ಮರುಗುವುದೆ । ಸಾ । ಕಿದು ಬಿಡು ಬರಿದೆ ॥ (4-92, 93)

'ಛಂದೋವತಂಸ' ಎಂಬ ಈ ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವರಣಸಹಿತವಾದ ಗಣಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸದ 'ಮುಡಿ'ಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೊಸ ಬನಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಪೂ । ಗೋಲಸನ್ನಿಭ ಲಾಲಿಸಿವಳ । ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಯನು ॥
ಪೇಳುವೆನು ಸುಶೀಲೆಗಾದ । ಹಾಳುಗತಿಯನು ॥

ಗಂ । ಧರುವಪತಿ ವಿಶ್ವಾವಸುವಿನ । ತರಳೆ ಈಕೆಯು ॥
ತೆರಳೆ ವನದಿ ತಿರುಗುತಲ್ಲಿ । ಇರಲಿಕೀಕೆಯು ॥ (1-195, 196)

ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಅತೀತಾಕ್ಷರ'ದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಮುದ್ದಣಕವಿಯ ಪ್ರಸಂಗಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಾಟಾನುಪ್ರಾಸದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ:

ಹರಿಕುಲಜ ಕೇಳಿಂತು ನೃಪಸುತ ।
ಹರಿಣನೇತ್ರೆಯ ನೆನೆದು ಹಾಹಾ ।
ಹರಿಗಮನೆ ಹರಿವೇಣಿ ಹರಿಭಾಸುರೆ ಸುಹರಿವರ್ಣೆ ॥
ಹರಿಜನರಸಿಸಮಾನೆ ಶೋಕವ ।
ಹರಿಸು ಬಾರೆಂದೆನುತ ಮರುಗುತ ।
ಹರಿಕುಲೋದ್ಭವನಿಂತು ಮನ ತರಹರಿಸುತಿರುತಿರಲು ॥ (1-286)

"ಚಂದ್ರವಂಶಜನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತನೆ! ಕೇಳು. ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಹಂಸಗಮನೆಯೆ, ನಾಗವೇಣಿಯೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೆ,

ಬಂಗಾರಬಣ್ಣದ ಮೆಯ್ಯುವಳೆ, ಮನ್ಮಥನ ಮಡದಿಯಾದ ರತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವವಳೆ, ಈ ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು ಎಂದುಚಂದ್ರವಂಶಸಂಜಾತನಾದ ಕುವಲಯಾಶ್ವನು ದುಃಖಿಸಿದನು." ಇಲ್ಲಿ 'ಹರಿ'ಶಬ್ದಕ್ಕಿರುವ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ತೆರನಾದ ಇನ್ನೊಂದು ರಚನೆ:

ಹಂಸವಾಹನನರಸಿ ಭಾರತಿ ।
ಹಂಸಮುಖಿ ತ್ರಿಜಗಜ್ಜನನಿ ಕಲ ।
ಹಂಸಗಮನೆ ನಿಧಾನೆ ವೀಣಾಪಾಣಿ ವಾಗ್ದೇವಿ ॥
ಹಂಸಶತಸಂಕಾಶೆ ಮುನಿಕುಲ ।
ಹಂಸವಂದಿತೆ ಸರ್ಪವೇಣಿ ಸು ।
ಹಂಸನೇತ್ರೆಯೆ ಹಂಸರಿಪುಸೇವಿತೆ ನಮೋಯೆಂದ ॥ (1-303)

"ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ರಾಣಿ ಸರಸ್ವತಿಯೆ! ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವೇದವಾಣಿಯೆ! ಮೂರುಲೋಕದ ಮಾತೆಯೆ! ಹಂಸಗಾಮಿನಿಯೆ! ವೀಣಾಪಾಣಿಯಾದ ಶಾರದೆಯೆ! ಸೂರ್ಯಶತಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವಳೆ! ಪರಮಹಂಸಾದಿಗಳಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಡುವವಳೆ! ನಾಗವೇಣಿಯೆ! ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿಯೆ! ವಿರಾಗಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತೆಯಾದವಳೆ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು." ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಹಂಸ' ಶಬ್ದವನ್ನು ನಾನಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಜಯತು **ವಾಣೀನಾಥ** ಜಯ **ಸರೋರುಹಜಾತ** ।
ಜಯತು **ಲೋಕಾಧೀಶ** ಜಯ **ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ** ।
ಜಯತು **ಜನದಾತಾರ** ಜಯ **ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾರ**
ಜಯತು **ಭಯದೂರ ಧೀರ** ॥
ಜಯತು **ಗುಣಮಂದಾರ** ಜಯ **ಕುಜನಸಂಹಾರ** ।
ಜಯತು **ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ** ಜಯ ಸುಗುಣ**ಪರಿಪೂರ್ಣ**।
ಜಯತು **ಮನ್ಮಥರೂಪ** ಜಯ ದೇವ**ಕುಲದೀಪ**
ಜಯಜಯೆಂದಡಿಗೆಡೆದನು॥ (3-26)

ಈ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಪ್ರಾಸದ ಚೆಲುವಿದೆ. ಗೇಯತೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಮನೋಹರತೆ ಅತಿಶಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಹಲವು ಛಂದೋಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡನ್ನು ನಿದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು:

॥ **ರಾಗ ಬೇಗಡೆ – ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಳಿರೆ ಭೂಮಿಪಕುಲಶಿರೋಮಣಿಯೆ । ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ನಿನ್ನಯ ।
ಬಲುತರಾತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಗುಣಮಣಿಯೆ ॥
ಇಳೆಯೊಳಗೆ ನಿನ್ನಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ
ಬಲುಪರಾಕ್ರಮಿ ಸದ್ಗುಣಾನ್ವಿತ
ಕುಲಜರಾಳ್ವಿಕೆಯೊಳಗೆ ಸಿಗರೆಂ
ಬುಲುಹು ತುಂಬಿದೆ ಜಗದೊಳೆಲ್ಲವು ॥ (4-219)

॥ **ರಾಗ ಮುಖಾರಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ಸುರಪಾಲ ಲಾಲಿಸೆಮ್ಮ ಗೋಳ । ಸುರಲೋಕಕೀಗ ।
ದುರುಳ ಮಹಿಷನೆಂಬ ಖೂಳ ॥
ಪರಿವಾರವನೊಡಗೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಪುರ
ವರವನು ಮುತ್ತುತ ಸೂರೆಯ ಗೈದೆ
ಲ್ಲರಬಡಿದೋಡಿಸಿ ಲೂಟಿಯೊಳೆಲ್ಲವ
ಪುರಕೊಯ್ದಿಹ ಭಯವಹುದು ಪರಾಕೆ ॥ (3-38)

॥ **ರಾಗ ನವರೋಜು – ಏಕತಾಳ** ॥

ಲಾಲಿಸು ರಾಜಲಲಾಮ । ನರ
ಪಾಲ ಕೃಪಾಂಬುಧಿಸೋಮ ॥
ಶ್ರೀಲಲನಾಪತಿ । ಪಾಲಿಸಿದನು ಕರು ।
ಣಾಳು ದಯದಿ ಕುಲ । ದೇಳಿಗೆಯಾದುದು ॥ (2-181)

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ – ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಅಕಟಕಟೀ ಪರಿ ದುರ್ವಿಧಿ ।
ಪ್ರಕಟಿಸುತೀ ಪರಿಯಾಯಿತೆ ।
ಸಕಲರ ಹಗೆತನ ಫಲಿಸಿದು
ದಕೆ ಫಲವಿಂತಾಯ್ತೆ ॥ (5-158)

ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಕ್ಷಗಾನೀಯತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಮೊದಲ ಪ್ರಸಂಗ 'ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ'ದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮದಾಲಸೆಯ ತತ್ತ್ವಬೋಧೆ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ದೃಶ್ಯನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಕವಿಹೃದಯ

ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಪದ್ಮಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ 'ನಹುಷೋದ್ಭವ'ದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ನವರಸಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಫಲ. 'ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ' ಸ್ಥಳಪುರಾಣವಾದರೂ ಪೌರಾಣಿಕಪಾತ್ರಗಳ ಸಮಾಮೇಲನದಿಂದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಂತಿದೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ' ಮತ್ತು 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದರೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸಾರುವಲ್ಲಿ ಸಫಲವಾಗಿವೆ. 'ಭೂಮಿಕಾ ಪರಿಣಯ'ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿಯ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶರೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನೀಡಿದ್ದರೆ, 'ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕೆ'ಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಭಾಗವತ ನರಸಿಂಹದಾಸರಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಗಂಧರ್ವರು, ಮುನಿಗಳು, ಸರ್ಪರಾಜ, ರಾಜರು, ರಾಜಕುಮಾರರು, ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಕಿರಾತ, ಕಿರಾತಕನ್ಯೆ, ದುಷ್ಟಮಂತ್ರಿ, ಚೋರರು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪಾತ್ರಗಳು ರಂಗವೇರಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಆಹಾರ್ಯವೈಭವವನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಸೌಂದರ್ಯ, ಛಂದೋಬಂಧಗಳ ಸೃಜನೆ, ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ವರ್ಣನೆಗಳ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆ, ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ದೇಸಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ, ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಕೌಶಲಗಳು ಇಡಿಕಿರಿದಿವೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟ ಕವಿವರ್ಯರು ತಾವು ರಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಮುದ್ರಣವಾಗುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬೇಸರದ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಅವರ ಸುಪುತ್ರರು ಆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಸಂಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿಯೇ 'ಫಣಿಗಿರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸರಸ್ವತೀಪೂಜೆಗೆ ತೊಡಗಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಪ್ರಿಯರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಸಂಪುಟ'ವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕಲಾಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರಿಗೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ

ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಈ ಸಂಪುಟದ ಸಂಪಾದಕರಾದ
ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ ಅವರಿಗೆ,
ಬೆನ್ನುಡಿ ಬರೆದು ಶುಭಹಾರೈಸಿದ
ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್. ಅವರಿಗೆ,
ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ
ಓಂಶಿವಪ್ರಕಾಶ, Techfiz. Inc., Bangalore ಅವರಿಗೆ
ಮತ್ತು
ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ

ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 75ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷ ಹಲವು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕವಿಯಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿ, ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲರಾಗಿ, ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಭಾಗವತರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗುರುಗಳಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ನಾನು ಇವರ ಮಗ ಎಂದು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಆಶಯ ಈಗ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿರುವುದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನ.

ಕುಟುಂಬದ ಹಿನ್ನಲೆ

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ದಾಖಲೆ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಂತಿದೆ: ಶಕವರ್ಷ 1396 ಅಂದರೆ 1474ನೆ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಾಮ್ರಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಗರ ಸೀಮೆಯ ಮಕ್ಕಿಮನೆ ಕಲ್ಗಲ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹಾಡುವಳ್ಳಿ ಅರಸರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆಗಾಗಿ ಆಗಿನ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರೂರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನರಸಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ವೆಂಕಮ್ಮರಿಗೆ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಗ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ಕಾಲ 1878 ರಿಂದ 1936) ಮೊದಲ ಎರಡು ಮದುವೆಯಿಂದ ಸಂತಾನಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಮೂರನೇ ಬಾರಿಗೆ ತಮಗಿಂತ 40ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವರಾದ ಬಸರೂರುಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆ ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ರ ಮಗಳು

ಗೌರಮ್ಮ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಅವರು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಸಂತಾನವೇ ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು, ನಾಲ್ವರು ತಂಗಿಯರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಸಂಭಯ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ. ಸಂಭಯ್ಯನವರ ಕುಟುಂಬ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿರ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು. ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ, ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸುದೇವಯ್ಯ. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯನವರು ಆಯುರ್ವೇದಿಕ ವೈದ್ಯರಾಗಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಹೈಗುಂದದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೈಗುಂದ ಡಾಕ್ಟರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದ ಉಪ್ಪೋಣಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಪದ್ದಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಆಗಾಗ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದು ಹೊನ್ನಾವರ ಕುಮಟಾ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವಾಸುದೇವಯ್ಯ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಇಹಲೋಕ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧಿವಶರಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಸುಪುತ್ರರೇ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜನಾರ್ದನ್ ಎಂಬ ಮರವಂತೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿ. ತಮ್ಮ ಎಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಜನಾರ್ದನ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ಮನೆ) ಮುಗಿಸಿ ಬೈಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿ ತಂದೆಯವರಿಂದ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ವೃತ್ತಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರೆಸಿ 1966ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಪಡೆದು ಅನಂತರ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಇಡಿ. ಪದವಿಪಡೆದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಅನಂತರ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮರವಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧನ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಮರವಂತೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಉತ್ತಮ ಪಂಚಾಯ್ತೆಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ

ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ 2021ರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೂಡ ಇವರ ಮುಡಿಗೇರಿದೆ. ಇಂತಹ ಜನಾರ್ದನರು ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಮಗ ಯೋಗಿಂದ್ರ ದೂರದ ಲಂಡನ್ ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು 1918 ಜುಲೈ ತಿಂಗಳ 6ನೆ ದಿನ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಗೌರಮ್ಮನವರ ಪ್ರಥಮ ಸುಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ದೇವಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಪತ್ನಿಯಿಂದ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಮಗುವಿದು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಮನೆಗೆ ಮಗುವಿನ ಆಗಮನ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಅನಂತರ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಶಿವರಾಮ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಭವಾನಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸುಬ್ರಾಯ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು. ಗೌರಮ್ಮ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿರೂರು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಎಕ್ರೆ ಗದ್ದೆ ಸಾಗುವಳಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಐದು ವರ್ಷಕಳೆದ ನಂತರ ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹತ್ತಿರದ ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಗೂ ಸೇರಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಓದಿದರು. ಬೈಂದೂರಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಮೊಗೇರಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಳಿದ ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾಹಿತಿ ನನಗಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ 1929ರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಅವರ 11ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿ ಅದರ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸಂಗದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ 1929ರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ 1930 ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ ಹನ್ನೊಂದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದೆ 86ರ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವ ತನಕ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಇವರ ಓದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಓದುವ ಬರೆಯುವ ಜ್ಞಾನಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ವಿಧಿವಶರಾದಾಗ ದೊಡ್ಡಸಂಸಾರದ ಹೊರೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತರು. ತಂದೆ ತೀರಿಹೋದಾಗ ಇವರ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷ. ಹದಿನೆಂಟರ ಹರೆಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿ, ತಮ್ಮ, ತಂಗಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಬಿರುಸಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವದ ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ, ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ 1929 ರಿಂದ 1935ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

1. ಪ್ರಹ್ಲಾದಚರಿತ್ರೆ :13-6-1932
2. ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾವ್ ಅವರ ರಾಮಾಂಜನೇಯ ಅಥವಾ ಹನುಮಂತ ಪ್ರತಾಪ : 13-5-1935
3. ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಬರೆದ ಪಂಚವಟಿ ಮತ್ತು ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ : 6-4-1932
4. ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ : 6-71930
5. ಇಂದ್ರಜಿತು ಮತ್ತು ಮೈರಾವಣ ಕಾಳಗ: 7-4-1932
6. ಸುಬಾಹು ಕಾಳಗ : 25-6-1937
7. ಕುಂಭಕರ್ಣ ಕಾಳಗ : 3-3-1940
8. ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯರ ಕಾಳಗ : 3-4-1932
9. ಶ್ವೇತಕುಮಾರಚರಿತ್ರೆ : ಕಿರಿಕ್ಕಾಡು ವಿಷ್ಣುಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ
10. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಪ್ರಸಂಗ : ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ ವಿರಚಿತ
11. ಶಂಬರಾಸುರ ಕಾಳಗ

12. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಪ್ರಸಂಗ : 20 -4-1933
13. ವಿರಾಟಪರ್ವ-ಅಜಪುರದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಚಿತ : 17-7-1931
14. ಲವಕುಶರ ಕಾಳಗ ಅರ್ಥಸಹಿತ : 14-10-1936
15. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 8-10-1931
16. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಜನವರಿ 1930 (ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು 1929ರಲ್ಲಿ)
17. ಪಾರಿಜಾತ ರುಕ್ಮಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 2-2-1931
18. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ: ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ವೆಂಕಟ: 23-7-1932
19. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 1-1-1935
20. ರುಕ್ಮಾಂಗದಚರಿತ್ರೆ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 15-7-1937
21. ಅಂಗದಸಂಧಾನ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ: 25-3-1940
22. ಬಾಣಾಸುರನಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ: 16-6-1931
23. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ : 22-10-1934
24. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ : ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ : 7-11-1931
25. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ-ಸೈಂಧವವಧೆ: ದೇವಿದಾಸ ವಿರಚಿತ: 13-9-1931
26. ಸುರಥಸುಧನ್ವರ ಕಾಳಗ : ಮುಲ್ಕಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 13-7-1932
27. ತಾಮ್ರಧ್ವಜನ ಕಾಳಗ : ರತ್ನಪುರದ ರಾಮ ವಿರಚಿತ : 10-7-1935
28. ಘಟೋದ್ಗಟನ ಕಾಳಗ : ಧ್ವಜಪುರದ ನಾಗಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ: 21-6-1930
29. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ : ಕಡಂದಲೆ ರಾಮರಾಯ ವಿರಚಿತ (ಇದು ಸಂಪಾದಿತ ಎಂದಾಗಬೇಕು)
30. ವಿದ್ಯುನ್ಮತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಹಲಸಿನಹಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿ ವಿರಚಿತ: 19-12-1936
31. ರತ್ನಾವತಿಕಲ್ಯಾಣ : ಕವಿ ಮುದ್ದಣ ವಿರಚಿತ : 11-11-1934
32. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ :ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ : 19-6-1932
33. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ: ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ:9-7-1932

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ದಲ್ಲಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿಯವರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ಮೂಲಕ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವುಗಳ ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಪ್ರತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇವೆ. ಅವು ಗೆದ್ದಲು ಹಿಡಿದು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪುರಸ್ಕೃತ ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ: "ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದು.

ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಠಪಾಠವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿತ್ತು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ 1935ರಲ್ಲಿ (ಅವರ 17ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಂಠಪಾಠ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಿರುವುದು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಆ ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ಕರ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ
2. ಚಿತ್ರಸೇನಕಾಳಗ
3. ಬಿಲ್ಲಹಬ್ಬ–ಕಂಸವಧೆ
4. ಲವಕುಶರಕಾಳಗ
5. ಕೃಷ್ಣಸಂಧಾನ
6. ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ
7. ಸುಭದ್ರಾಕಲ್ಯಾಣ
8. ಸುಧನ್ವಕಾಳಗ
9. ಪಂಚವಟಿ
10. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ
11. ದ್ರೌಪದಿಸ್ವಯಂವರ
12. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ

13. ಅಭಿಮನ್ಯುಕಾಳಗ
14. ಸೈಂಧವವಧೆ
15. ಶಂಬರಾಸುರಕಾಳಗ
16. ಭೀಷ್ಮವಿಜಯ
17. ವಿರಾಟಪರ್ವ
18. ಉತ್ತರಗೋಗ್ರಹಣ
19. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
20.ತಾಮ್ರಧ್ವಜನಕಾಳಗ

ಇದಲ್ಲದೆ ಬಾಯಿಪಾಠ ಬರುವ 'ದೇವದೇವರದೇವಾ' ಮೊದಲಾದ ಸುಮಾರು 36 ತುಂಡು ಪದ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಕೂಡ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷ ಸತತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಾಣ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಲಿತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು. ಪ್ರಸಂಗಕಂಠ ಪಾಠದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಡೆದ ಘಟನೆಯೊಂದನ್ನು (ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುದು) ಹೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಊರು ಯಾವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಸುಮಾರು 1955ರ ಸಮಯ. ಕೊಲ್ಲೂರು ಮೇಳದ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಟ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗ (ದ್ರೌಪದಿ ಸ್ವಯಂವರ) ಆಡುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಆಟ ನಿಗದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ 5ಘಂಟೆಗೆ ಭಾಗವತರು ಬಂದು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ 'ಇಂದು ನಿಗದಿಯಾದ ಪ್ರಸಂಗದ ಪುಸ್ತಕ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡುವುದು?' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುವುದ ರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಕರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ತಮಗೆ ಕಂಠಪಾಠವಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬರೆದು ಆಟನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಬರೆದ ಆ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನತ್ವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ, ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೆರೆಮನೆಯ ವಿನಾಯಕ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ, ಅಣ್ಣ ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ (ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಮಗ) ಇವರು ಉತ್ತಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಅರ್ಥಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಇಂತಹ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳಿಗೆ ವೀಳ್ಯಕೊಟ್ಟು ಕರೆಸಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿನ ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಆಕಾಲದ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆ (ಅಪ್ಪಯ್ಯನತಂಗಿ) ಸಾವಿತ್ರಿಯವರನ್ನು ಐರೋಡಿ ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಬ್ಬರೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪದ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಂಗಿ ಭವಾನಿಯ ಗಂಡ ಎಸ್. ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಮುರುಡೇಶ್ವರದವರಾಗಿದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿತ್ರಕಲಾವಿದ ಮತ್ತು ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್ ಆಗಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ತಂಗಿ ವೆಂಕಮ್ಮನನ್ನು ಉಪ್ಪುಂದಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯಾಗಿ ತವರುಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಭಟ್ಕಳದ ಹಡೀಲು ಅವಭೃತರ ಮನೆಗೆ ಮಾಡುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಭಾವ ಶಿವರಾಮ ಅವಭೃತ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಾಯ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿನಿಂತು ಕುಟುಂಬದ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿರ್ವಹಿಸತೊಡಗಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರಿನ ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾದರು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮನ ವಯಸ್ಸು 14 ಆಗಿತ್ತು. 1942ರಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರಬಹುದು. ದಿನಾಂಕ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (1938–40) ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಶಿರೂರು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ನೇಮಕವಾದವರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ. ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ಜನರಿಗೆ ರೇಷನ್ ವಿತರಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಘದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಎರಡನೇ ವಿಶ್ವಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ವಿತರಣೆ ಇವರ ಹೆಗಲೇರಿತು. ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಪಡಿತರ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಜಾಸ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಇಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ತಹಸೀಲ್ದಾರರು ಭೇಟಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ತಪಾಸಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆಗ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಊರಿನ ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಆಗಾಗ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಂದರೂ ಊಟ ವಸತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕಾರು ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾಭಾಸವನ್ನು ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ 25 ರಿಂದ 30ಜನ ಊಟಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನೆನಪು. ಗಣಪತಿ ಚೌತಿಹಬ್ಬ, ಹತ್ತು ದಿನದ ನವರಾತ್ರಿ ವಿಜಯದಶಮಿ ಹಬ್ಬ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಖಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ತಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಬರಚರಕ ತರಗತಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದೇಶ ಸೇವೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಖಾದಿನೂಲು ತೆಗೆಯುವ ಚರಕಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಇದ್ದು ಗತಕಾಲವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಿಕರಗಳಾದ ಮದ್ದಳೆ, ಚಂಡೆ, ಶ್ರುತಿಬುರುಡೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳು ನಮ್ಮಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಚೌತಿಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಆವೆಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಣಪತಿ ವಿಗ್ರಹಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದಿರು ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದಗಳಿಂದ ಮಂಟಪ ರಚನೆ, ದೀಪಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದ ಗೂಡುದೀಪರಚನೆ, ದೊಡ್ಡ ಗಾಳಿಪಟಗಳ ರಚನೆ, ತಗಡಿನಿಂದ ಕರಡಿಗೆ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಸಾರಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಕೃಷಿಸಲಕರಣೆ ತಯಾರಿಕೆ, ಬಿದಿರಿನಿಂದ ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು, ಓಲೆಕೊಡೆ, ಗೊರಬು (ಕೃಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಪಡೆಯಲು ಬಳಸುವ

ಸಾಧನ) ತಯಾರಿ, ಕೊಡೆ ರಿಪೇರಿ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಳಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಯುರ್ವೇದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕೆಲವು ಗಿಡಮೂಲಿಕೆ ಔಷಧಗಳನ್ನೂ ಊರಿನ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿ ಗುಣಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಜಾತಕ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವತಾಪೂಜೆ, ಮಂತ್ರತಂತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಕೂಡ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕರಕುಶಲಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನೂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ವೈಶಿಷ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮನಃಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ 22ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 1940ರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲ ಯಕ್ಷಗಾನಕೃತಿ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ ಅಥವಾ ಯೌವನಾಶ್ವಕಾಳಗ'. (ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಾವು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ದ ಮೂಲಕ 19-11-1921ರಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.) ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುದ್ರಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದವರು. ನನಗೆ ದೊರೆತ ಇಂತಹ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಿವರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ:

1. ಕುಮಾರವಿಜಯ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ - 1949
2. ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರಕಾಳಗ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ- 1942
3. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣವಿವಾಹ -ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1949
4. ಕನಕಾಂಗಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1929
5. ಕರ್ಣಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ - ಎಸ್. ಆರ್. ಶೆಟ್ಟಿ, ಹಿರಿಯಡ್ಕ -1957
6. ರತಿಕಲ್ಯಾಣ - ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ-1926
7. ಹನುಮಂತಪ್ರತಾಪ - ಮಂಜಪ್ಪ ಹೊನ್ನಪ್ಪ ಬುಕ್ ಸೆಲ್ಲರ್, ಕುಮಟಾ- 1931
8. ಏಣಿಬಂಧನ - ವಂಡ್ಸೆಪಾಂಡುರಂಗ ಅನಂತಶೆಣೈ

9. ಯಕ್ಷಗಾನ ಐರಾವತ – ಮೈಸೂರು ಮುದ್ರಣ
10. ಶಶಿಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1949
11. ಮೀನಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1946
12. ಭಸ್ಮಾಸುರಮೋಹಿನಿ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1954
13. ಯೋಗಿನಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1961
14. ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1947
15. ಶ್ರೀಶನಿಮಹಿಮಾಕೀರ್ತನಾಮೃತ
16. ಇಂದ್ರಜಿತುಕಾಳಗ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1929
17. ವಿಷಯೇಕಲ್ಯಾಣ–ಚಂದ್ರಹಾಸಾಖ್ಯಾನ –ಶಂಭುಗಣಪತಿಭಟ್ –1950
18. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ –ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಕ್‌ಡಿಪೋ, ಬೆಂಗಳೂರು –1887
19. ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1950
20. ಐರಾವತಪ್ರಸಂಗ – ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1949
21. ಕುಮುದಾಕ್ಷಿಕಲ್ಯಾಣ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1933
22. ಶ್ರೀಮಂದಾರ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ– ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನ –1966
23. ಅಂಗದಸಂಧಾನ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1955
24. ಭೋಜಕಾಳಿದಾಸ– ಕಡತೋಕ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ –1959
25. ನಳಚರಿತ್ರೆ– ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ– 1962
26. ಇಂದ್ರಕೀಲಕ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
27. ದ್ರೌಪದಿಪ್ರತಾಪ –ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1959
28. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಚರಿತ್ರೆ
29. ರತ್ನಪ್ರಭಾಪರಿಣಯ–ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪ್ರಕಟಣೆ–1951
30. ಬಭ್ರುವಾಹನಕಾಳಗ
31. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಲೀಲೆ– ಡಿ.ವಿ. ಹೊಳ್ಳ, ಕುಂದಾಪುರ
32. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನವಧೆ
33. ರುಗ್ಮವತಿಕಲ್ಯಾಣ
34. ತ್ರಿಪುರಮಥನ –1957
35. ಕುಶಲವರಕಾಳಗ
36. ಶಶಿಕಲಾಸ್ವಯಂವರ
37. ಶ್ರೀದೇವಿಬನಶಂಕರಿ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತರು ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

1940 ರಿಂದ 1965ರವರೆಗೆ ಹಲವು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿರದ ಇತರ ಚಟುವಟಿಕಗಳ ನಡುವೆ ಶಿರೂರು ಪಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ:

1. ನಹುಷೋದ್ಭವ
2. ಮದಾಲಸಾಪರಿಣಯ
3. ವಾಜಿಗ್ರಹಣ
4. ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ
5. ಅಮೃತಾಪಹರಣ
6. ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ
7. ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ
8. ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ
9. ಭ್ರಮರವೇಣಿಕಲ್ಯಾಣ
10. ಸರ್ಪಾದ್ವರ
11. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ

ಇವುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಟಆಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಿಂದ 1963ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರ ಭಾಗವತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡಿದೆ. ಮಂದಾರ್ತಿ, ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ, ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದವರು ಆಗಾಗ ಇದನ್ನು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಂತರ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ್ಪನಿಕಕತೆ/ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ವಿವರ ಇಂತಿದೆ:

1. ಮಹೇಂದ್ರವಿಜಯ
2. ಭೂಮಿಕಾಪರಿಣಯ
3. ಶ್ವೇತಚಂದ್ರಿಕಾ
4. ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಹಾತ್ಮೆ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಗ ಪ್ರಸಂಗ ರಚಿಸಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಮೇಳದ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕ

ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಸದ್ಯ ಸಗರಾಶ್ವಮೇಧ, ಅಮೃತಾಪಹರಣ, ವೀರವರ್ಮಕಾಳಗ, ನೀಲಧ್ವಜಕಾಳಗ, ಪೌಲೋಮಚರಿತ್ರೆ, ಭ್ರಮರವೇಣಿ ಕಲ್ಯಾಣ, ಸರ್ಪಾಧ್ವರಪ್ರಸಂಗಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ದೊರಕಿದ ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕೊಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಇಡಗುಂಜಿ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ್ದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಉಪ್ಪೂರರು, ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮಹೆಗಡೆ, ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಶಂಭು ಹೆಗಡೆ, ಚಿಟ್ಟಾಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ, ಮುರೂರು ದೇವರು ಹೆಗಡೆ, ಕುಂಜಾಲು ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಮಾರ್ಗೋಳಿ ಗೋವಿಂದ ಸೇರಿಗಾರ, ತಿಮ್ಮಪ್ಪಶೇರಿಗಾರ, ಹಾರಾಡಿ ರಾಮ, ಹಾರಾಡಿ ಕೃಷ್ಣ, ನಾರಾಯಣ, ಮರವಂತೆ ನರಸಿಂಹದಾಸ, ಮರವಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸದಾಸ, ನೆಬ್ಬೂರು ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ, ಮಲ್ಪೆ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ರಾಮದಾಸ ಸಾಮಗ, ಸಕ್ಕಟ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಅರಾಟೆ ಮಂಜುನಾಥ, ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಹೆರಿಯ, ಉಡುಪಿ ಬಸವ, ವಂಡಾರು ಬಸವ, ಬೆಲ್ತೂರು ರಾಮ, ಶೇಷಗಿರಿ ಭಾಗವತರು, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪ್ಪೂರರು, ಬಡಾಕೆರೆ ರಾಮಪ್ಪ ಅಡಿಗ, ವಂಡ್ಸೆ ಮುತ್ತ, ಚಿಕ್ಕು, ಹಾರಾಡಿ ಮಹಾಬಲ, ಕರ್ಕಿ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಮೊದಲಾದ ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದರು.

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಒಡನಾಟ

ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರು 1955-56ರಲ್ಲಿ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಲು ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವು ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತಾಡವಾಲೆ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗು ಅವುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ಶಿರೂರು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಹಾಗೂ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮ 'ಯಕ್ಷಗಾನಬಯಲಾಟ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ

ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದ ಮುನ್ನುಡಿ (4–11–1957) ಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಅವರು ಹೀಗೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ:

"ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬಂಧುಮಿತ್ರರು ಹಳೆಯ ಓಲೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ, ಹಲ್ಸನಾಡು, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಶಿರೂರು, ಹನ್ನಾರು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನಿತರ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ಕಂಡೆ. ಅಂಥ ಒಂದೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಎರಡುಮಾತು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಸರಹದ್ದಿನ ಗ್ರಾಮವಾದ ಶಿರೂರಿನ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ ಮನೆತನದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಎಂಬತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಕೈಬರಹದಲ್ಲೂ ತಾಡವಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ನೋಡಿದೆ. ಅವರು ಅವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೊಡನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ." (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ –ಮುನ್ನುಡಿ ಪುಟ 8)

ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಕಾರಂತರು ಕವಿಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ 'ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನಕಾಳಗ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೆದ ಕವಿ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬ ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಸ್ಥಳದ ಮಾಹಿತಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ:

"ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಗಯಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಿದಾಸ ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನ ಕಾಳಗ ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಬರೆದುದುಂಟು. ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೂರು ಸೀಮೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ರಾಮನೆಂಬಾತ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದೊಂದು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಡಗಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗದ ತಾಡವಾಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1618ರದ್ದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅವನ ಕಾಲವನ್ನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನ ಎನ್ನಬಹುದು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಕಾರರ ಕೈತಪ್ಪಿನಿಂದ ಅದರ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪದ್ಯ ಹೀಗಿದೆ:

ಅಂಬುನಿಧಿವಾಮಾಗ್ರಭಾಗದ
ಡಿಂಬಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರಹಿ
ಡಿಂಬಕಾರಿಯ ನಾಮವಿಪ್ರನ ತನುಭವನು ರಾಮ ॥

ಇದರಿಂದ ಕವಿಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ನನಗೆ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಆ

ಪದ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 'ಅಂಬುನಿಧಿ' ಅಂಬುನದಿ ಆಗಬೇಕೆಂದೂ, ಪ್ರತಿನಾಮಕ್ಕಿಯೂರ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಕಿನಮಕ್ಕಿ (ಹಳೆಮಕ್ಕಿ) ಆಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಉಪನದಿಯಾಗಿ ಸರಳು ಹೊಳೆಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಹಳೆಮಕ್ಕಿ ಭೀಮಯ್ಯನ ಮಗ ರಾಮ ಎಂಬವ ಇದನ್ನು ಬರೆದನು. ಆತ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳದೇವತೆಯಾದ ಭೀಮೇಶನನ್ನು ನುತಿಸಿದ್ದಿದೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 250)

ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಾರಂತರು ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ ಕೂಡ "ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವು ತಾಡವಾಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಉಡುಪಿಕೃಷ್ಣ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿರೂರಿನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬವರಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿದ್ದುಂಟು. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 265)

ಡಾ. ಕಾರಂತರು 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಈ ವಿಷಯವೇ ಕಳೆದವರ್ಷ 19-11-2021ರಂದು ಮುಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಫಣಿಗಿರಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ' ಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳ್ಳಲು ನಾಂದಿ ಯಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಜುಲೈ 2021ರಲ್ಲಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆ'ಯ ವಾಟ್ಸಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಈ ಲೇಖನದಿಂದ 'ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ' ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕನ್ಯಾನ ರಾಜಗೋಪಾಲ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಕವಿಯ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ತದನಂತರ ತಾಡವಾಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಮಾನಸಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನ ರಸಿಕರ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕುತೂಹಲ ತಣಿಯಿತು!

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟದ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಪುಟ 293, 297, 298)

14. ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ
(ತಿರುಮಲಕವಿ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ
ಪಾರ್ಥಿವ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ಮಂದವಾಸರ
7 ಮೇ 12 .08 +14 .76 =26 .84 ಬುಧ 26 ಮೇ 1705

50. ಮದನಸುಂದರಿಪರಿಣಯ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಡವಾಲೆ
ಸಾಧಾರಣ ಚೈತ್ರ ಬಹುಳ 13 ಶನಿವಾರ
7 ಮಾರ್ಚ್ 7.97 +25 .56 =35 .53 4 ಏಪ್ರಿಲ್ 1730

51. ಮೂಲಕಾಸುರಕಾಳಗ
ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಪ್ರತಿ
ಖರ ಭಾದ್ರಪದ ಬಿದಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ
(ಗತ) 4 ಆಗ 20 .83 +1.96 =22 .79 22 ಆಗಸ್ಟ್ 1713

55. ರಾವಣೋದ್ಭವ
(ನಗಿರೆ ಸುಬ್ಬ) ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ
ಶಾಶ 1785, 1853

ಅನಂತರ ಕೂಡ ಡಾ . ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದಿಂದ ಕಲಾವಿದರ ಮಾಸಾಶನ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ 1982ರಲ್ಲಿ ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಆಗಾಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮದುವೆ ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುರಿತು

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು 1942ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ 24ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಕೂರು ಪರಮೇಶ್ವರರಾಯರ ಹಿರಿಯಪುತ್ರಿ ಗಿರಿಜಾರವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದರು. ಹಿರಿಯಪುತ್ರ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ (ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು) 1944ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ, 1946ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪುತ್ರ ಪರಮೇಶ್ವರ (ಇವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು), 1948ರಲ್ಲಿ

ಗೌರಿ (ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು), 1950ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾಕರ, 1951ರಲ್ಲಿ ಶಕುಂತಲಾ ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಗೌರಿ ಎನ್ನುವ ಮಗು ಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆಯಂತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ! 1967ರಲ್ಲಿ ಉಮೇಶ ಮತ್ತು 1969ರಲ್ಲಿ ರಮೇಶ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಹೀಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಬದುಕಿ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಆರು ಜನ ಮಾತ್ರ. (ಐದು ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು). 1964ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ತಾಯಿ ಗೌರಮ್ಮ ನಿಧನರಾದರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಂಸಾರದ ಕಥೆ.

1975ರಲ್ಲಿ ಭೂಸುಧಾರಣಾಕಾಯಿದೆ ಬಂದುದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಕಾಲದ ಆಸ್ತಿಗಳು ಕೈತಪ್ಪಿದವು. ಗೇಣಿಬರುವುದು ನಿಂತಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ನವರ ವ್ಯವಹಾರ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು. ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು. ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದರೂ ಯಾವುದನ್ನು ಹಣಗಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿ ಮಾಡದ ಕಾರಣ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಸಣ್ಣಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಹೋದರೂ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ಹೊರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಂದೆತಾಯಿ ತಂಗಿ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಂಸಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಹಕರಿಸಿದರು.

1978ರಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಷಷ್ಟ್ಯಬ್ದಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡರು. 1975-76ರಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಎಲಗೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೊಕ್ತೇಸರರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಇವರು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದರು. ಇವರ ಎಲ್ಲ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ 'ದೇವ ಎಲಗೇಶ'ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 1982ರಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. 1988ರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಇವರ 70ನೆಯ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರಗಿತ್ತು. ಹತ್ತಾರು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಏಕೈಕ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿತ್ತು. ತಾವು ಬರೆದ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ

ಅಮೂಲ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ವಿನಂತಿಸಿದರೂ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. 1983ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಜೀವರಾಜ ಆಳ್ವರಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆ ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಸಂಗಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಸರಕಾರ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸರಕಾರ ಇಷ್ಟಾದರೂ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಈ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡಿಸಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರನೀಡಿ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ ಮತ್ತು ಕೆರೆಮನೆ ಶಿವರಾಮ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಅಂಕೋಲ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಂದಿನ ಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯಾ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ (ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಬಂಧಿ) ಇವರ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸುಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಆಗ 1982 ರಿಂದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಸಾಶನ ಗೌರವ ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಊರಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳಗಳು ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಭಾಗವತರಿಗೆ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ನೆರೆಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಭಾಗವತಿಕೆ ಕಲಿಯಲು ಆಸಕ್ತನಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸಲಹೆಸೂಚನೆ ನೀಡಿ ಬೇಕಾದ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವನು ಉಪ್ಪಿನಕುದ್ರು ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಗೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಭಾಗವತರಾಗಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ತಂದೆಯವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ತಮ್ಮ ಐವತ್ತೊಂದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೈವಾಧೀನರಾದರು. ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರುವಿನ ಯಕ್ಷಗಾನ

ಬೊಂಬೆಯಾಟ ಮೇಳವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಗ್ಗಣ್ಣ ಕಾಮತರ ಮಗ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದು ಆಗಾಗ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರೊಂದಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅನುಭಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮತರು ಅಂದಿನ ಜಾನಪದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಸ್ಕರಕಾಮತರು ಇವರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಕೊಡಿಸುವ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದರು. 2000ದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಗಣ್ಯರು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಹೆಸರನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭಾಸ್ಕರಕೊಗ್ಗಕಾಮತ್, ಕೆರೆಮನೆ ಶಂಭುಹೆಗಡೆ, ಕೆರೆಮನೆ ಮಹಾಬಲ ಹೆಗಡೆ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಉದ್ಯಾವರ ಮಾಧವ ಆಚಾರ್ಯ, ಕೆ.ಪಿ.ಹಾಸ್ಯಗಾರ ಕರ್ಕಿ, ಅಂದಿನ ಬೈಂದೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಸಕ ಗೋಪಾಲ ಪೂಜಾರಿ, ಮಾಜಿಶಾಸಕಿ ಅನಸೂಯ ಗಜಾನನ ಶರ್ಮ ಇವರೆಲ್ಲರ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ 82ನೆಯ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ(2001) ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪಾತ್ರರಾದರು. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ರೂಪಾಯಿ ಐದುಸಾವಿರ ನಗದು ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಫಲಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು.

ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ 'ಮಾನಸ ಚರಿತ್ರೆ' ಯಂತಹ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹದಾಸೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅನುಕೂಲಕರ ವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಹಾಯ ಕೋರಿ ಹಲವು ಸಾರಿ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದುಮಾತು ಈಗ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. "ನನ್ನ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಮಾಂದಿದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವನದ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಕದ ಪ್ರಕಾರ ನೂರುವರ್ಷ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದಿದ್ದರು! ಅವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಜಾತಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು

ಕೆಡದಂತೆ ಜೋಪಾನವಾಗಿರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತು ಇಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನೂರನೆಯ ವರ್ಷಾಚರಣೆಯ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರಂತಹ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಪಾದನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

2003 ರ ಬಳಿಕ ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯನ ಅರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸತೊಡಗಿತು. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದರು. ಕೊನೆಗೆ 12-03-2004 ರಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ 86ನೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲಿದರು.

ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮಧ್ಯಮಾವತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ, ಶಿರೂರು ಇವರು ದಿನಾಂಕ 07-05-2004ರಂದು ನಡೆಸಿದರು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಖ್ಯಾತ ಭಾಗವತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶಾನುಭೋಗರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ರೂವಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಲ್. ಸಾಮಗ, ಉಪ್ಪುಂದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹೊಳ್ಳ, ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತ್, ಕನರಾಡಿ ವಾದಿರಾಜ ಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದ ಗಣ್ಯರು ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎಲ್. ಸಾಮಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ತಾಳಮದ್ದಳೆ ಕೂಟ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ಶ್ರೀ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸಾರ್ವಜನಿಕಮಾನ ಸನ್ಮಾನಗಳು:

1. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತು ಇದರಿಂದ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 1-3-1997

2. ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕರಾವಳಿ ಉತ್ಸವ-2000 ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 21-3-2000

3. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ, ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ 6-6-2001

4. ಶಿರೂರು ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಹುಟ್ಟೂರ ಸನ್ಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ ದಿನಾಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ 15-08-2001

5. ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಾಸಭಾ ಇದರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 20-05-2000

6. ಅಖಿಲ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭಾ (ರಿ) ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಸುಳ್ಯದಲ್ಲಿ 27-01-2002

7. ಯಕ್ಷಸಂಪದ ಶಿರೂರು ಮತ್ತು ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಹಂಗಾರಕಟ್ಟೆ ಯಕ್ಷಗಾನಕೇಂದ್ರ ಇವರ ಜಂಟಿಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 02-03-2002

8. ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾದ ತೃತೀಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸನ್ಮಾನ, ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ 28-02-2002

9. ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಉಡುಪಿ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ 28-07-2002

10. ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಬೈಂದೂರು ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಶಿರೂರಿನಲ್ಲಿ 15-08-2002

11. ಕುಂದಾಪುರದ ಭಂಡಾರ್‌ಕಾರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕುಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ 02-10-2002

12. ಮಂಗಳೂರು ಹವ್ಯಕ ಸಭಾ ಇವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನ, ಕದ್ರಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ 27-10-2002

ತಮ್ಮ 80ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನಂತರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗೌರವಿಸಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಳ್ಳದಿರುವ ನೋವು ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಹಲವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಹಲವು ಗಣ್ಯರು ಸಂತಾಪಪತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಉಪ್ಪಿನ ಕುದ್ರಿನ ಭಾಸ್ಕರ ಕಾಮತರದ್ದು. ಅವರು 15-03-2004ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಆ ಪತ್ರ ಈಗಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ:

"ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನವಾರ್ತೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆವರೆಗೆ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡವರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ದೂರವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆತೋಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇದು ಅವರ ಕೊನೆಯ ಆಸೆಯೂ ಕೂಡ. ಇದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವರ ದಿವ್ಯಚೇತನಕ್ಕೆ ಚಿರಶಾಂತಿ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ ಅಂತ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂತಹ ಹಿರಿಯ ಅನುಭವಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖವನ್ನು ಭರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರಿಗೂ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ."

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ತೀರಿಹೋಗಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಭಗವಂತ ಈಗ ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರ ಕೊನೆಯಾಸೆ ತೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ದೇವರಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ನಿಧನದ ಅನಂತರ ಅವರ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಗಾರುಡಿ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಧಾರೇಶ್ವರರು ಪೆರ್ಡೂರು ಮೇಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಂದಾರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾರಣಕಟ್ಟೆ ಮೇಳದವರೂ ಆಗಾಗ ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವರ ನೆನಪು ಯಕ್ಷಗಾನ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗ ತೊಡಗಿತ್ತು. ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದರೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ 2021ರಲ್ಲಿ ಅವರ 'ವಾಜಿಗ್ರಹಣ' ಮತ್ತು ಈಗ 2022ರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜರು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಆಭಾರಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಶಕ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಸಹಾಯ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ವನ್ನು 19-11-2021 ರಂದು ನಾವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಿರಚಿತ ಐದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಈ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಸಿಕರು ಇದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮ್ಮದು. ನಮಸ್ಕಾರ.

5.10.2022 **ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು**

ವಿಜಯದಶಮಿ

ಯಕ್ಷಗಾನ
ಶ್ರೀ ಅಬ್ಯಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಹಾತ್ಮೆ

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ

ದೇವೆಂದ್ರ
ಮಹಿಷಾಸುರ (ರಕ್ಕಸ)
ಶಿಖರಾಸುರ (ರಕ್ಕಸ)
ಶಿಶಿರಾಸುರ (ರಕ್ಕಸ)
ಬ್ರಹ್ಮ
ವಿಷ್ಣು
ನಾರಾಯಣ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ನಾಗಕನ್ನಿಕೆ (ರಕ್ಕಸಿ)
ಮಾಯಾಸುಂದರಿ
ಮಾತಳಿ
ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ
ಚಂಡಿಕೆ
ರಕ್ಕಸರು
ದೇವತೆಗಳು-ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ
ಸುರಭಟರು,ದೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ

****

ಕಥಾಸಾರ

ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೌರುಷದ ಮಾತು.ಅಬ್ಬಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಷನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಒಡ್ಡೋಲಗ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ವರಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಶಿಖರಾಸುರನ ಸಲಹೆ. ಅದರಂತೆ ಮಹಿಷನಿಂದ ತಪಸ್ಸು. ಅನ್ಯಸತಿಗೆ ಮನವಿಟ್ಟರೆ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದಲೇ ಮರಣವೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರ. ಅನಂತರ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ದಾಳಿ. ಸುರಭಟರು ಸೋತು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ದೂರು. ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೊರೆ. ಅವನಿಂದ ಅಭಯ.

ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಹಾರಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ನಾರಾಯಣ ಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ತಾನೂ ಬರುವೆನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿನಂತಿ. ಸಮ್ಮತಿಸಿದ ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬರುವುದು. ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಮೂವರೂ ವನದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಖರಾಸುರ, ಶಿಶಿರಾಸುರ ಮತ್ತು ಅವರ ತಂಗಿ ನಾಗಕನ್ಯೆಯರು ಮೂವರೊಂದಾಗಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬರುವುದು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಾಗಕನ್ಯೆ ಕಂಡು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮಾಯಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರೇಮನಿವೇದನೆ ಮಾಡುವುದು. ನಾರಾಯಣನು ತಾನು ವಿವಾಹಿತನೆಂದೂ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವರಿಸಬಹುದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು. ನಾಗಕನ್ಯೆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮದುವೆಯಾಗೆಂದು ಕಾಡುವುದು. ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ನಾಗಕನ್ಯೆ ಘೋರರೂಪ ತಾಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನುಂಗಲು ಬರುವುದು. ವಿಷ್ಣುವು ಅವಳ ಮೂಗನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು. ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಶಪಥಮಾಡಿದ ನಾಗಕನ್ಯೆ ಅಣ್ಣ ಶಿಖರನೆಡೆಗೆ ಬಂದು ದೂರುವುದು. ಅವನಿಂದ ಸಮಾಧಾನ. ರಾಕ್ಷಸಭಟರು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತರಾಗುವುದು. ಆ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಿಖರಾಸುರನು ಶಿಶಿರನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವುದು.

ರಾಕ್ಷಸರ ಗರ್ಜನೆ ಕೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಭಯ, ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಧೈರ್ಯ ಪ್ರದಾನ. ವಿಷ್ಣು ನಾರಾಯಣರೀರ್ವರು ಶಿಖರ-ಶಿಶಿರರೊಂದಿಗೆ ಕಾಳಗಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು. ಅನಂತರ ನಾಗಕನ್ಯೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣ ಮಹಿಷಾಸುರನಿಗೆ ದೂರು. ನಾರಾಯಣನ ಮಡದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸುಂದರಿಯೆಂದೂ, ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗೆಂದೂ ಸೂಚಿಸುವುದು. ಮಹಿಷಾಸುರನು ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ

ಮಾಡಲು ಹೊರಡುವುದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ರಥ ಮತ್ತು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು. ಸುಂದರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಮಹಿಷನು ನೋಡಿ ಅವಳನ್ನು ಬಯಸುವುದು. ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಬಂದು ವರಬಲವುಳ್ಳ ರಾಕ್ಷಸನ ವಧೆಗಾಗಿ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಮಾತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಂತೆ ಕೋರುವುದು. ಅದರಂತೆ ವಿಷ್ಣು–ನಾರಾಯಣರಿಂದ ದುರ್ಗಾಧ್ಯಾನ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾದ ಶ್ರೀದುರ್ಗೆಯು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದಲೇ ಮರಣವೆಂಬ ವರಬಲವಿರುವುದರಿಂದ ತಾನೇ ಅವನನ್ನು ವಧಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಚಂಡಿಕಾ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಬ್ಬೆಯ ಅಡಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವುದು. ಮಂಗಲ.

॥ ಶ್ರೀ ಗಣಾಧಿಪತಯೇನಮಃ ॥

ಯಕ್ಷಗಾನಅಬ್ಯಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ

॥ **ಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತವೃತ್ತ** ॥

ಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವಸುರಾದಿವಂದಿತಪದಂ ಕಾಮಾರಿಮಿತ್ರಂ ಹರಿಂ ।
ಸೋಮಾದಿತ್ಯಸಹಸ್ರಭಾಸುರಯುತಂ ಶ್ಯಾಮಾಂಗ ಸನ್ಮೋಹನಂ ।
ಪ್ರೇಮಾನಂದಕರಂ ಸದಾಮುನಿಜನಸ್ತೋಮಾರ್ಚಿತಂ ಮಾಧವಂ ।
ಹೇಮಾಕ್ಷಾದಿಸಮಸ್ತದುಷ್ಟಖಳನಿರ್ನಾಮಂ ಸದಾ ಭಾವಯೇ ॥ 1 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ನಂಬಿದೆ ಗಜವದನ । ಭಕ್ತಕು । ಟುಂಬಿ ದಯಾಸದನ ॥
ಲಂಬೋದರಗಿರಿ । ಜಾಂಬುಜರವಿ ಹೇ ।
ರಂಬ ಗಣಪವಿ । ಘ್ನಾಂಬುಧಿಕುಂಭಜ ॥ 2 ॥

ಆಖುಧ್ವಜ ನಿನ್ನ । ಭಜಿಸುವೆ । ನೇಕದಂತನೆನ್ನ ॥
ಈ ಕವಿತೆಯ ಸುವಿ । ವೇಕದಿ ಬರೆಯಲು ।
ನೀ ಕರುಣಿಸುಮತಿ । ನಾ ಕರ ಮುಗಿಯುವೆ ॥ 3 ॥

ಶಿರಿಪುರ ಪಶ್ಚಿಮದಿ । ನೆಲಸಿಹೆ । ಶರಧಿತಟಾಕದಲಿ ॥
ನೆರೆನಂಬಿದ ಭಜ । ಕರಿಗಿಷ್ಟಾರ್ಥವ ।
ಕರುಣಿಪ ದೇವನೆ । ದುರಿತವಿನಾಶನೆ ॥ 4 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅಂಬುರುಹಮುಖಿ ಶಾರದೆಯ ಪಾ ।
ದಾಂಬುಜಕೆ ವಂದಿಸುತ ಮನದೊಳ ।
ಗಂಬುಜಾಸನಮುಖ್ಯದೇವರ್ಕಳಿಗೆ ತಲೆವಾಗಿ ॥
ಅಂಬುಜಾಂಬಕ ರಮೆಯರನು ಹೃದ ।
ಯಾಂಬುಜದಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಹರ ಗಿರಿ ।
ಜಾಂಬಿಕೆಯರಡಿಗೆರಗಿ ಮಾತಾಪಿತರಿಗೊಂದಿಸುತ ॥ 5 ॥

॥ **ದ್ವಿಪದಿ** ॥

ಸಕಲಮನುಮುನಿಗಳನು ಮನದಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ ।
ಭಕುತಿಯೊಳು ದೇವಯಲಗೇಶಗೊಂದಿಸುತ ॥ 6 ॥

ಅಬ್ಯಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾತ್ಮೆಯೆಂಬಿದನು ।
ಸಭ್ಯರೊಲಿವಂತೆ ತಿಳುಹಿದನು ಬರೆದಪೆನು ॥ 7 ॥

ಕವಿತೆಯೊಳು ಬಹ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದುಕೊರತೆಯನು।
ಸುವಿವೇಕಿಗಳು ತಿದ್ದಿ ಮೆರೆಸಿರೆಂದಪೆನು ॥ 8 ॥

॥ ರಾಗ ಕಾಂಭೋದಿ- ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಸುರಪಾಲನೊಂದು ದಿನ ಸಕಲ ದೇವರ್ಕಳನು ।
ನೆರಹಿ ಸಭೆಗೂಡಿ ಮನದಿರವ ॥
ವರುಣಮುಖ್ಯರ ಕುರಿತು ನುಡಿದ ಖಳನಿವಹವೀ ।
ವರೆಗಿಲ್ಲವೆಂದಿಗೈತಹರೊ ॥ 9 ॥

ಅಂದಿನಿಂದೀತನಕ ದಾಯಾದ್ಯ ಮತ್ಸರದಿ ।
ಬಂದೆಮ್ಮ ಕೆಣಕಿ ಧುರವೆಸಗಿ ॥
ಹಿಂದೆ ನಾವ್ ಪೀಯೂಷಪಾನಿಗಳದಲ್ಲದಿರೆ ।
ಇಂದು ಸುರಲೋಕವೆಲ್ಲಿಹುದು ॥ 10 ॥

ಆಗಾಗ ಬಂದೆಮ್ಮ ಭೋಗಭಾಗ್ಯವ ಸೆಳೆದು ।
ಹೋಗುವರು ಸ್ಥಿರವಿದಲ್ಲೆಮಗೆ ॥
ಭೋಗಿಶಯನನು ಕರುಣದಿಂದೆಮಗೆ ಕೊಡಿಸದಿರೆ ।
ಹೇಗಿರುವುದೆನೆ ವರುಣನೆಂದ ॥ 11 ॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ-ಏಕತಾಳ ॥

ಬಿಡು ಚಿಂತೆಯ ಸುರನಾಥ । ಕಂ ।
ಗೆಡದಿರು ಬರೆ ಖಳವ್ರಾತ ॥
ಬಡಿದಟ್ಟುವ ಛಲದಲ್ಲಿ । ಹೊರ ।
ತಡಗುವ ಭಯವೇತರಲಿ ॥ 12 ॥

ಧರ್ಮವು ನಮ್ಮೊಳಗಿರಲು । ದು ।
ಷ್ಕರ್ಮಿಗಳೇನೆಸಗುವರು ॥
ಮರ್ಮವರಿತು ಮಾಧವನು । ಸ ।
ತ್ಕರ್ಮಿಗಳನುಪೊರೆದಿಹನು ॥ 13 ॥

ಹರಿಯೊಲುಮೆಯದೆಮಗಿರಲು । ದು ।
ಷ್ಟರಿಗಂಜುವರೇ ಬರಲು ॥

ತರಿದೊಟ್ಟುವೆ ನಾವೀಗ । ಭಯ ।
ತೊರೆಯೆನೆ ಧೈರ್ಯದೊಳಾಗ ॥ 14 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ವರುಣನಾಡಿದ ನುಡಿಗೆ ಸರ್ವರು ।
ಸರಿಯೆನುತ ಧೈರ್ಯವನರುಹಲದ ।
ಸುರಪನೀಕ್ಷಿಸುತೆಂದ ನಿಮ್ಮೊಲವರಿಯಲೆಂದಿದನು ॥
ಪರಿಕಿಸಿದೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ಶ್ರೀಹರಿ ।
ಕರುಣವಿರಲೆಮಗೇನು ಭಯವೆಂ ।
ದರುಹಿ ನಸುನಗುತಾಗ ಸೌಖ್ಯದೊಳಿರಲು ಬಳಿಕಿತ್ತ ॥ 15 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಇತ್ತಲಬ್ಬಾರಣ್ಯದಲಿ ಬಲು ।
ಧೂರ್ತ ಮಹಿಷಾಸುರನು ರಕ್ಕಸ ।
ಮೊತ್ತವನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಮಿಗೆ ಬರಿ ।
ಸುತ್ತ ಪೇಳ್ದ ॥ 16 ॥

ಕೇಳಿರೆಮ್ಮವರೀಗ ಗಿರಿಗುಹೆ ।
ಜಾಲದೊಳಗಿರೆ ಸುರರು ನಮ್ಮಯ ।
ಮೇಲೆ ಹಗೆತನದಿಂದ ಸುಖದಲಿ ।
ಬಾಳಗೊಡರು ॥ 17 ॥

ಅದರಿನಿಂ ನಾವೆಲ್ಲರೊಟ್ಟಿನೊ ।
ಳೊದಗಿ ಸುರಕುಲ ಬಡಿದು ಸುಖರಾ ।
ಜ್ಯದಲಿ ಬಾಳುವದೊಳಿತೆನಲು ಕೇ ।
ಳ್ದದಕೊರೆದರು ॥ 18 ॥

॥ **ರಾಗ ಘಂಟಾರವ-ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಳಿರೆ ನಿಮ್ಮಭಿಮತವಿದು ನಿಜವೆಲ್ಲ ।
ರೊಲಿದು ಸುರರನು ಬಡಿದು ರಾಜ್ಯವ ।
ನೆಲೆಗೊಳಿಪುದಿದು ವಿಹಿತವು ॥ 19 ॥

ಕೊಡುಕೊಡೀ ಕ್ಷಣ ಧುರವೀಳ್ಯ ನಾವೆಲ್ಲ ।
ನಡೆದು ಸುರಪುರ ಮುತ್ತುತಲಿ ಸದೆ ।
ಬಡಿದು ಸುರರನು ಬರುವೆವು ॥ 20 ॥

ಎಂದು ರಕ್ಕಸರುಲಿದೇಳಲೀಕ್ಷಿಸಿ ।
ಅಂದನುಜ ಶಿಖರಾಖ್ಯ ಮಹಿಷನೊ ।
ಳೆಂದ ತನ್ನಭಿಮತವನು ॥ 21 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ಕೇಳಗ್ರಜ ನೀನು । ಮುಂದಿದ ।
ಕಾಲೋಚಿಸಿ ತಾನು ॥
ಪೇಳುವೆನಿದಕೊಂದೆತ್ನವ ಮೊದಲಲಿ ।
ಭಾಳಾಂಬಕನಜ ಮುಖ್ಯರನೊಲಿಸುತ ॥ 22 ॥

ವರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ । ಮರಣವು ।
ಬರದಂದದಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ॥
ತೆರಳುವುದೊಳ್ಳಿತು ಸಾಮಾನ್ಯರೆ ಸುರ ।
ವರರೆಂದರಿತುಕೊ । ಬರಿದಾಲೋಚಿಸು ॥ 23॥

ಎಂದಾ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ । ಖಳನಿಜ ।
ವೆಂದುತ್ಸಹ ತಾಳಿ॥
ಬಂದಪೆನಜನೊಲಿಸುತವರಗಳ ಪಡೆ ।
ದೆಂದನುಜನೊಳರುಹುತ ಪೊರವಂಟನು ॥ 24॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಬಂದು ಘನ ಕಾಂತಾರಮಧ್ಯದಿ।
ಮಿಂದು ಶುಚಿಯುತನಾಗಿ ತಪದೊಳು ।
ನಿಂದು ಕಮಲಜನಡಿಯ ಸದ್‌ಭಕ್ತಿಯೊಳು ಧ್ಯಾನಿಸುತ ॥
ಒಂದೆ ಮನದೊಳು ತಪವಿರಲಿಕಜ ।
ನಂದೊಲಿದು ಮೈದೋರಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ।
ಕಂದ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಬೇಡು ವರವನೆನಲ್ಕೆ ಕಂದೆರೆದು ॥ 25 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಜಯತು ವಾಣೀನಾಥ ಜಯ ಸರೋರುಹಜಾತ ।
ಜಯತು ಲೋಕಾಧೀಶ ಜಯ ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ ।
ಜಯತು ಜನದಾತಾರ ಜಯಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾರ ಜಯತು ಭಯದೂರ ಧೀರ ॥
ಜಯತು ಗುಣಮಂದಾರ ಜಯ ಕುಜನಸಂಹಾರ ।

ಜಯತು ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ ಜಯ ಸುಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣ ।
ಜಯತು ಮನ್ಮಥರೂಪ ಜಯ ದೇವಕುಲದೀಪ
ಜಯಜಯೆಂದಡಿಗೆಡೆದನು ॥ 26 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ – ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಎಂದಡಿಗೆರಗಿ ಸಂಸ್ತುತಿಸುವ ದೈತ್ಯನ ।
ಕಂಧರವನು ನೆಗಹಿ ॥
ಮಂದಹಾಸದಿ ಪೇಳೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ವರವ ಬೇ ।
ಡೆಂದೆನೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥ 27 ॥

ವರವನೀಡೆಲೆ ದೇವ ತನಗಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ।
ಮರಣವಿಲ್ಲದ ತೆರದಿ ॥
ಕರುಣಿಸೆಂದೆನಲಜ ಜನಿಸಿದ ಜೀವಿಗೆ ।
ಮರಣವೆಂದಿಗು ತಪ್ಪದು ॥ 28 ॥

ಅದಕಾಗಿ ನಿನಗೀವೆನಿದೊ ವರವೆರಡನ್ಯ ।
ಸುದತಿಯೊಳ್ ಮನಮಾಡಲು ॥
ತುದಿಗಾಲವೆಂದೆಣಿಸಲ್ಲದೆ ದೇವರೊಳ್ ।
ಬದಲೆರಡೆಣಿಸೆ ಮೃತ್ಯು ॥ 29 ॥

ತರುಣಿಯರಿಂದಲದನ್ಯರಾರಿಂದಲು ।
ಮರಣವಾಗದ ತೆರದಿ ॥
ವರವಿತ್ತೆ ತೆರಳೆಂದೆನುತಲಂತರ್ಧಾನದಿ ।
ಸರಿಯೆ ಖಳನು ತೋಷದಿ ॥ 30 ॥

॥ ಕಂದಪದ್ಯ ॥

ಪೊರಟೈತಂದಾಖಳ ನಿಜ ।
ಪುರಮಂ ಪೊಕ್ಕತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿ ತನ್ನವರಂ ॥
ಕರೆಸುತ ಸಭೆಗೈಯ್ಯುತವಿ ।
ಸ್ತರಿಸಿದನವರೊಡನೆಲ್ಲವನತಿಗರ್ವದೊಳಂ ॥ 31 ॥

॥ ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ–ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಕೇಳಿರಖಿಳಸುರೌಘವೆಮ್ಮಯ ।
ಮೇಲೆ ಧುರಕೈತಂದರಂಜದಿ ।

ರೇಳಿರಜನೊಳು ವರವ ಪಡೆದೀ ।
ರೇಳು ಜಗದಿ ॥ 32॥

ಧುರಕೆ ನಿಂದರು ಮರಣವಿಲ್ಲದ ।
ತೆರನ ವರವಿಹುದೆಮ್ಮ ಗೆಲುವರೆ ।
ಸುರಪ ಮುಖ್ಯರಿಗಿಂದು ಭಯವೇ ।
ನಿರದುಮುಂದೆ ॥ 33॥

ಎಂದು ಸುಭಟರ ಹುರಿಗೊಳಿಸಿ ಖಳ ।
ನಂದು ಮದಗರ್ವದೊಳು ಸುರಪುರ ।
ಕಂಡು ಧಾಳಿಯನಿಡಲು ಪೌರುಷ ।
ದಿಂದ ಪೊರಟ ॥34॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ-ಏಕತಾಳ ॥

ಈ ತೆರಮದ ಗರ್ವದಲಿ । ಖಳ ।
ವ್ರಾತವ ಕೂಡುತಕನಲಿ ॥
ಭೀತಿಗೊಳದೆಸುರಪುರವ । ಪೊ ।
ಕ್ಕಾತುರದೊಳಗಲ್ಲಿರುವ ॥ 35॥

ಸುರಭಟರೆಲ್ಲರ ಗೆಲ್ದು । ತ ।
ತ್ಪುರವನು ಸೂರೆಯ ಗೈದು ॥
ಪುರಕೆಲ್ಲವಸಾಗಿಸುತ । ಅಜ ।
ವರವಿದೆ ತನಗೆಂದೆನುತ ॥ 36॥

ಪಿಂತಿರುಗಲು ಸುರಭಟರು । ಮಿಗೆ ।
ಚಿಂತಿಸಿ ಭಯದೊಳಗವರು ॥
ದಂತಿವಾಹನೆಡೆಗೈದು । ಮುಗು ।
ಳಿಂತೆಂದರು ಕೈಮುಗಿದು ॥ 37 ॥

॥ ರಾಗ ಮುಖಾರಿ-ಏಕತಾಳ ॥

ಸುರಪಾಲ ಲಾಲಿಸೆಮ್ಮ ಗೋಳ । ಸುರಲೋಕಕೀಗ ।
ದುರುಳ ಮಹಿಷನೆಂಬ ಖೂಳ ॥
ಪರಿವಾರವನೊಡಗೊಂಡೆಮ್ಮಯ ಪುರ ।
ವರವನು ಮುತ್ತುತ ಸೂರೆಯ ಗೈದೆ ।

ಲ್ಲರ ಬಡಿದೋಡಿಸಿ ಲೂಟಿಯೊಳೆಲ್ಲವ ।
ಪುರಕೊಯ್ದಿಹ ಭಯವಹುದು ಪರಾಕೆ ॥ 38 ॥

ದುರುಳನೀತನು ಬ್ರಹ್ಮನೊಲಿಸಿ । ತನಗಾರಿಂದಲು ।
ಮರಣವಾಗದ ವರವ ಗಳಿಸಿ ॥
ಮೆರೆಯುವನಂತೀ ಖೂಳನುಪದ್ರವ ।
ನೊರೆಯಲಸಾಧ್ಯವಿದೆಂತೀಪುರದೆಡೆ ।
ತಿರುಗಿ ರಣಾಗ್ರಕೆ ಬರುವ ನೊಮುಂದಣ ।
ಗುರಿಯನು ಸಾಧಿಸದಿರಲತಿಕಷ್ಟವು ॥ 39 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಕೇಳುತಿದ ಸುರಪಾಲನೆಲ್ಲರ ।
ಮೇಳವಿಸಿ ಸುರಪುರಕೆ ಬಂದಿಹ ।
ಗೋಳನರುಹಲು ತಿಳಿದು ಸುರಕುಲವಾರ್ಭಟಿಸುತೆದ್ದು ॥
ಖೂಳನೆಂದಿಗು ಬರಲಿ ಸುಖದಲಿ ।
ಬಾಳಲರಿವೆವೆ ಸುರಪ ಧೈರ್ಯವ ।
ತಾಳೆನಲ್ಕವರನು ನಿಲಿಸಿ ಶಚಿಲೋಲನಿಂತೆಂದ ॥ 40 ॥

॥ **ರಾಗ ಸಾರಂಗ–ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಮೆಚ್ಚಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಸಕೆ । ಮುಂದ ।
ಣೆಚ್ಚರಿಕೆಯು ಬೇಕಿನ್ನಿದಕೆ ॥
ಹುಚ್ಚದಾನವನಜನಿತ್ತ ವರದ ಬಲ್ಮೆ ।
ಗೆಚ್ಚರರಿಯದತಿಗರ್ವದಿ ಮೆರೆಯುವ ॥ 41 ॥

ಅದರಿಂದಲಿನ್ನೊಮ್ಮೀ ಪುರಕೆ । ಬರೆ ।
ಕದನದೊಳವನ ಗೆಲ್ಲಲಿಕೆ ॥
ಸದರವಾಗುತ ಸೋಲುವದಕಿಂತಲೀಗೊಂದು ।
ಬದಲು ಯತ್ನವ ಗೈವುದೊಳ್ಳಿತೆಂದರಿತಿಹೆ ॥ 42 ॥

ಆವದೇವರ ವರವಿರುವ । ಅದ ।
ಕಾವ ಯತ್ನವನರಿತಿರುವ ॥
ಶ್ರೀವರನವನೆಡೆಗೈದುತೆಲ್ಲರು ಭಕ್ತಿ ।
ಭಾವದೊಳರುಹಲು ಕಾವನಾನತ ಬಂಧು ॥ 43 ॥

ಹೀಗೆಂದವರನೊಡಂಬಡಿಸಿ । ಕ್ಷೀರ ।
ಸಾಗರದೆಡೆಗೆ ಮೇಳವಿಸಿ ॥
ನಾಗವಾಹನ ಮುಖ್ಯರೈದಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸೆ ।
ನಾಗಶಯನ ಮೈದೋರ್ದಾಗಳಿಂತೆಂದನು ॥ 44 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ-ಝುಂಪೆತಾಳ** ॥

ಏನು ಬಂದಿರಿ ಸುರರು । ಏನು ಭಯ ನಿಮಗೆನಲು ।
ದಾನವಾಂತಕಗೆರಗಿ । ತಾನೆಂದನಿಂದ್ರ ॥ 45 ॥

ದೇವನಿಮ್ಮಯ ದಯದೊ । ಆವರೆಗೆ ಸುಖದೊಳಿರ ।
ಲಾವನೋ ಮಹಿಷನೆಂದೆಂಬ ದಾನವನು ॥ 46 ॥

ಸರಸಿಜೊದ್ಭವನಿಂದ । ವರವ ಪಡೆದತಿಗರ್ವ ।
ವೆರೆಸಿ ಕೂಡುತ ತನ್ನ । ಪರಿವಾರಸಹಿತ ॥ 47 ॥

ಬಂದೆಮ್ಮ ಪುರವ ಮದ । ದಿಂದ ಸೂರೆಯಗೈದ ।
ನೆಂದಿಗಿನ್ನೈತಹನೊ। ಯೆಂದು ಭಯದೊಳಗೆ ॥ 48 ॥

ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದೆವೈ । ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸಿ ಖಳನ ।
ಸನ್ನುತನೆ ಸಲಹೆಮ್ಮ । ನೆನ್ನುತಡಿಗೆರಗಿ ॥ 49 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಪಾಕಶಾಸನನೆಂದ ನುಡಿಯನು ।
ಲೋಕರಕ್ಷಕ ಕೇಳಿ ಭಯವಿ ।
ನ್ನೇಕೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿರವನ ವರಬಲವೆನಿತದಿರಲದನು ॥
ನಾ ಕಳೆದು ದುರ್ಮದನ ವಧಿಸುವ ।
ನೇಕಮಾರ್ಗದೊಳರಿತು ಕೊಲಿಸುವೆ ।
ಜೋಕೆಯಿಂ ನಿಜಪುರಕೆ ತೆರಳಿರೆನಲ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥ 50 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ಪೊರಟಾ ದಿವಿಜರ್ ತಮ್ಮಯ ।
ಪುರವರಕೈದಲ್ಕಿತ್ತಲು ಮುರಹರನಾಗಂ।
ದುರುಳನ ವಧಿಸುವ ಪರಿಗಳ ।
ನರಿವುತ ತನ್ನೊಳು ನಗುತಂ ವರಬಲವರಿತಂ ॥ 51 ॥

॥ ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ–ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಅರಿತೆನರಿತೆನು ದುರುಳನಿಗೆ ವರ ।
ವಿರುವ ಪರಿಯನು ತಾನು ಮಡದಿಯ ।
ವೆರಸುತೆರಡಭಿಧಾನದಿಂದಲಿ ।
ತೆರಳಿ ಖಳನ ॥ 52 ॥

ತರುಣಿಯರ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಲಿಸುವ ।
ಪರಿಯನೆಸಗುವೆನೆನುತಲಬುಜೋ ।
ದರನು ಕರೆಯುತಲಿಂದಿರೆಯನಿಂ ।
ತೊರೆದನಾಗ ॥ 53 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ–ಝಂಪೆತಾಳ ॥

ಲೋಲಾಕ್ಷಿ ಸುಗುಣಶೀಲೆ । ನಿನ್ನೊಡನೆ ।
ಪೇಳ್ವೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಬಾಲೆ ॥
ಭೂಲೋಕಕ್ಕೈದಿ ನಾನು । ಬರುವೆನೆನೆ ।
ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆಂದಳಿದನು ॥ 54 ॥

ಕಾಂತ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನನಗಲಿ । ನಾನಿರ್ಪು ।
ದೆಂತುಎನ್ನನು ಜೊತೆಯಲಿ ॥
ಸಂತಸದಿ ಕರದೊಯ್ಯೆನೆ । ನಸುನಗುತ ।
ಕಾಂತೆಗಿದನೆಂದನೊಡನೆ ॥ 55 ॥

ಮಡದಿಮಣಿ ನಿನಗೊರೆವೆನಾ । ಸಂಚಾರ ।
ಪೊಡವಿಯಲಿ ಬಹಳ ಕಠಿಣ ॥
ಅಡವಿಗಿಡ ಮರಕಲ್ಲಗಳು । ಕಾಲ್ತಡವಿ ।
ನಡೆಯಲಸದಳ ಕಾಲ್ಗಳು ॥ 56 ॥

ರಮಣ ಕೇಳೆನಿತು ಕಷ್ಟ । ಸಹಭಾಗಿ ।
ರಮಣಿಯಾದೆನಗೆ ಇಷ್ಟ ॥
ಸುಮಶರಾಂಗನೆ ಎನ್ನನು । ಬಿಟ್ಟೈದೆ ।
ಸಮವಲ್ಲ ಕೈಮುಗಿವೆನು ॥ 57 ॥

ಎನಲು ಹರಿ ನಸುನಗುತಲಿ । ನಿನ್ನ ಮನ ।
ವಿನಿತಿರಲು ಬಹುದೆನುತಲಿ ॥

ಸನುಮತದಿ ಸಂತೈಸುತ । ಪಿಡಿದಪ್ಪಿ ।
ವಿನಯದಿಂ ಜೊತೆಗೂಡುತ ॥ 58 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಪೊರಟು ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ।
ಕರವಿಡಿದು ಭೂತಳವ ಸೇರುತ ।
ಲೆರಡು ಮೂರ್ತಿಯ ತನ್ನೊಳಂಶವ ಮಾಡುತಡವಿಯಲಿ ॥
ಹರಿಯು ನಾರಾಯಣನು ವಿಷ್ಣುವು ।
ಸರಿಯೆನುತ ಭೇದಂಗಳೀಯದೆ ।
ತರುವಿನೆಡೆ ಸತಿಸಹಿತ ಮೂವರು ವನದಿ ಕುಳಿತಿರಲು ॥ 59 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಈ ತೆರದಿ ಕುಳಿತಿರಲು ಮಹಿಷನ ।
ಮಾತೆಯನುಜೆಯ ಪುತ್ರ ಶಿಖರನು ।
ಆತನನುಜನು ಶಿಶಿರ ಮತ್ತನು ।
ಜಾತೆಯಾದ ॥ 60 ॥

ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯೆಂಬವಳು ಸಹಿ ।
ತಾ ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲೊಳಗಿರುತಿರ ।
ಲಾಗಲೊಂದಿನ ಘೋರರಕ್ಕಸಿ।
ನಾಗಕನ್ಯೆ ॥ 61 ॥

ಪೊರಟು ಗಿರಿವನಗಳಲಿ ಬೇಟೆಯ ।
ನರಸಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಲೀ ಮೂ ।
ವರನು ದೂರದಿ ಕಂಡು ರೂಪಕೆ ।
ಮರುಳುಗೊಂಡು ॥ 62 ॥

॥ **ರಾಗ ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣಿ-ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಯಾರಿವರಮಮ ಅಲ್ ಕುಂತವರು । ನೋಡೆ ।
ಮಾರನ ರೂಪ ಮೀರ್ವಂತವರು॥ ಪಲ್ಲ ॥

ಮದನರತಿಯರೆಂದು ಭಾವಿಸಲು । ಸತಿ ।
ಬದಿಯೊಳೀರ್ವರು ಜೊತೆಯೊಳಗಿರಲು ॥
ಇದು ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಕಾನನದಿ । ಬಂದ ।
ಬೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲವರಾನನದಿ ॥ 63 ॥

ಸತಿಯದೋರ್ವಳು ಬಲಾತ್ಕಾರದಲಿ । ಭೋಗಿ ।
ಪತಿಯಾಸೆಯಲಿ ಮೋಹಿಪಂದದಲಿ ॥
ಹಿತವಚನದಿ ಒಲಿಸುವ ಮನದಿ । ಕಾಣೆ ।
ಸತಿ ಸಹ ಬೇಸರಿಲ್ಲಾನನದಿ ॥ 64 ॥

ಯಾರಿವರೆಂದು ಮಾತಾಡಿಸಲು । ಮನ ।
ಸೂರೆಗೊಂಡಿಹುದಿವರನು ನೋಡಲು॥
ಘೋರರೂಪವನಿದ ಮರೆಮಾಡಿ । ನಾಶ್ಯಂ ।
ಗಾರದಿ ಪೋಗಿ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ॥ 65 ॥

ಒಲಿಸದಿರಲೀ ಜನ್ಮ ಫಲವೇನು । ಮಾರ ।
ನಲಗ ಸೈಸೆನು ಬಳಿ ಸಾರುವೆನು ॥
ಸುಲಲಿತ ಸುಂದರರೂಪದೊಳು । ಎಂದು।
ಚೆಲುವೆಯಾಗುತ ಬಂದು ನುಡಿಸಿದಳು ॥ 66 ॥

॥ ಭಾಮಿನಿ ॥

ಯಾರು ನೀವೀ ವನದಿ ಮೂವರು ।
ಸೇರಿ ಕುಳಿತಿಹುದೇನು ಕಾರಣ ।
ಸ್ವಾರಿಯಾವಲ್ಲೆನಲು ನಾರಾಯಣನು ನಸುನಗುತ ॥
ನಾರಿ ತಾ ನಾರಾಯಣನು ಬಳಿ ।
ಸಾರಿ ಕುಳಿತವ ವಿಷ್ಣುವಾಕೆಯು।
ನೀರಜಾಂಬಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನೀನಾರೆನಲು ಪೇಳಿದಳು ॥ 67 ॥

॥ ರಾಗ ಮುಖಾರಿ-ಏಕತಾಳ ॥

ಮಾರಸನ್ನಿಭ ಮೋಹನಾಂಗ । ನಿನ್ನ ನೋಡಿ ।
ಸೂರೆಯಾಗಿಹುದು ಎನ್ನಂಗ ॥
ಧೀರನೆ ಮನದಿ ವಿಚಾರಿಸು ನಿನ್ನನು ।
ಸೇರಿಸುಖಿಪ ಮನವೇರಿದೆಯೆನ್ನಲಿ ॥ 68 ॥

ಬಿಡದೆನ್ನ ಕೂಡಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ । ತುಚ್ಛೀಕರಿಸದೆ ।
ಮಡದಿಯಾಗುವ ಮನವರಿಸಿ ॥
ಬುಡಕೈತಂದಿರುವೆನ್ನನು ನೀ ಕೈ ।
ಬಿಡದಾಲಿಂಗಿಸು ಮಮತೆಯೊಳೀಕ್ಷಿಸು ॥ 69 ॥

ಸೋತುಬಂದಿಹ ಸುದತಿಯನು । ಕೈಬಿಡುವುದು ರಾಜ ।
ನೀತಿಯೆ ತಿಳಿದುಕೊ ನೀನಿದನು ॥
ಕಾತರಿಸುತಲಿದೆ ಮನವೆನ್ನದು ಸಂ ।
ಪ್ರೀತಿಯೊಳೊಲಿ ಸೈ ನೀ ತಡಮಾಡದೆ ॥ 70 ॥

॥ **ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ-ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ನಾರಿ ತವಮನದಿಚ್ಛೆಯಾ । ಅರಿತೆ ಮದ ।
ವೇರಿದುದನಿದು ನಿಶ್ಚಯ॥
ತೀರಿಸಲಸಾಧ್ಯವೆನಗೆ । ಮೊದಲೆ ಕೈ ।
ಮೀರಿದುದನೊರೆವೆ ನಿನಗೆ ॥ 71 ॥

ಮಡದಿಯೆನಗೋರ್ವಳಿಹಳು । ಹೀಗಿರಲು ।
ಬಿಡುವೆನೆಂತವಳ ಮೊದಲು ॥
ಕಡುಪತಿವ್ರತೆಯಾಕೆಯ। ಬಿಡಲು ಮನ ।
ವೆಡೆಗೊಡದು ಕೇಳ್ ನಿಶ್ಚಯ ॥ 72 ॥

ಅದರಿಂದಲೀಗೆನ್ನನು। ಮರೆತೆನ್ನ ।
ಬದಿಯೊಳಿರುವಾತನನ್ನು ॥
ಮುದದಿಂದ ಮನವನೊಲಿಸಿ । ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ।
ವದನು ತೀರಿಸಿಕೊ ಒಲಿಸಿ ॥ 73 ॥

॥ **ರಾಗ ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯೆ-ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಎನಲಾ ಮಾತಿಗೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತ । ವಿಷ್ಣು ।
ವಿನ ಬಳಿಸಾರಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತ ॥
ವಿನಯದೊಳಗೆ ತಲೆಬಾಗುತ್ತ । ತನ್ನ ।
ಮನದೊಳೆಂದಳು ನಗೆಯಾಡುತ್ತ ॥ 74 ॥

ಈತನಾತನಿಗಿಂತ ಚೆಲುವನು । ಮನ ।
ಸೋತುದಿವಗೆ ಬಿಡದೆನ್ನನು ॥
ಪ್ರೀತಿಯೊಳೊಲಿಸುವೆನೆನುತಲಿ । ಮಿಗೆ ।
ಮಾತಾಡಿಸಿದಳಾತನೊಲವಿಲಿ ॥ 75 ॥

॥ ರಾಗ ಪಂತುವರಾಳಿ–ಮಟ್ಟೆತಾಳ ॥

ಲಾಲಿಸೆನ್ನ ನುಡಿಯ ಸುಗುಣ । ಶೀಲ ಮುದದಲಿ ॥
ಪೇಳಿದಪೆನು ಬಂದ ಕಾರ್ಯ । ಕೇಳು ಮೊದಲಲಿ ॥ 76 ॥

ನಿನ್ನ ರೂಪ ನೋಡಿ ಮೋಹ । ವನ್ನು ತಳೆಯುತ ॥
ಸನ್ನುತಾಂಗ ಮದನಸುರುಚಿ । ಯಿಂದ ಬಳಲುತ ॥ 77 ॥

ಮೊದಲೊಳಾತನೆಡೆಗೆ ಪೋಗೆ । ಮದುವೆಯಾಗಿಹೆ ॥
ಬದಲು ನೋಡೆನುತ್ತ ಪೇಳ । ಲೊದಗಿ ಬಂದಿಹೆ ॥ 78 ॥

ಕಾಮನಾಟದೊಳಗೆ ಎನ್ನ । ಮನವ ತಣಿಸುತ ॥
ಪ್ರೇಮದಿಂದ ರಮಿಸೆನಲ್ಕೆ । ಪೇಳ್ದ ಗ್ರಹಿಸುತ ॥ 79 ॥

ಆತ ನಾನುವೊಂದೆನುತ್ತ । ರೀತಿಯರಿತುಕೊ ॥
ನೀ ತೆರಳದಿರಲ್ಕೆ ಮುಂದೆ । ಘಾತವರಿತುಕೊ ॥ 80 ॥

ಎಂದ ಮಾತ ಕೇಳಿ ರೋಷ । ದಿಂದ ಗಜರುತ ॥
ನಿಂದು ಘೋರರೂಪ ತಳೆಯು । ತೆಂದಳಿದಿರುತ ॥ 81 ॥

॥ ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ– ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ ॥

ಎಲವೊ ದುಷ್ಟರೆ ನಿಮ್ಮೊಳೀಪರಿ ।
ಹಲವು ತೆರದೊಳು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು ।
ಚಲಿಸದೀರ್ವರ ಮನವು ಕಾರಣ ।
ತಿಳಿದೆ ನಾನು ॥ 82 ॥

ಬಳಿಯೊಳೀಕೆಯು ಕುಳಿತಿರಲು ಮನ ।
ವೊಲಿಯದದರಿಂದಿವಳ ಬಾಯನು ।
ಕಳೆದು ನುಂಗುವೆನೆನುತಲಾಕೆಯ ।
ಬಳಿಗೆ ಬರಲು ॥ 83 ॥

ಕಂಡು ವಿಷ್ಣುವು ರೋಷದಿಂದಲಿ ।
ಖಂಡೆಯವ ಝುಳಪಿಸುತಲಾಕೆಯ ।
ಮಂಡೆಯನು ಪಿಡಿದೆಳೆದು ಜುಟ್ಟನು ।
ಖಂಡಿಸಿದನು ॥ 84 ॥

ಮತ್ತವಳ ಪಿಡಿವೆಳೆದು ನಾಸಿಕ ।
ಕೆತ್ತಿ ನೂಕಲುದನುಜೆ ಹೊರಳುತ ।
ನೆತ್ತರೋಕುಳಿಯೊಳಗೆ ಬಳಿಕೇ ।
ಉತ್ತ ಗಜರಿ ॥ 85 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಎಲೆ ದುರಾತ್ಮರೆ ಎನ್ನನೀ ಪರಿ ।
ಗಳಲಿ ಗೋಳ್ಗುಡಿಸಿದಕೆ ನಿಮ್ಮನು ।
ಕೊಲಿಸದಿರಲೀ ಹೆಣ್ಣುಜನ್ಮವಿದ್ಯಾತಕೆಂದೆನುತ ॥
ಬಳಲುತೇಳುತ ಗೋಳಿಡುತ ಸಭೆ ।
ಯೊಳಗೆ ಕುಳಿತಿಹ ಶಿಖರನೆಡೆಗೈ ।
ದಳಲುತಡಿಗೆರಗಲ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗುತ್ತಲಿಂತೆಂದ ॥ 86 ॥

॥ **ರಾಗ ಕಾಂಬೋಧಿ-ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಏನಿದೇನಿದು ತಂಗಿ ನಿನ್ನನೀ ಪರಿಯಂಗ ।
ಹೀನಗೊಳಿಸಿದ ದುಷ್ಟನಾರು ॥
ನೀನಂಜದುಸುರವನ ಕಾಲನೆಡೆಗಟ್ಟದಿರೆ ।
ತಾನಿದ್ದು ಫಲವೆ ಪೇಳೆನಲು ॥ 87 ॥

ಒರೆವೆ ಕೇಳೆನಗಿಂಥ ದುರವಸ್ಥೆಗಳನು ತಂ ।
ದಿರುವರೀರ್ವರು ಕಾನನದಲಿ ॥
ತರುಣಿಯೋರ್ವಳು ಸಹಿತ ಕುಳಿತಿರಲು ನಾ ಪೋಗೆ ।
ಬರಸೆಳೆದು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದರು ॥ 88 ॥

ಇನ್ನು ವನದೊಳಗಾರು ಸಂಚರಿಪುದೇ ಕಷ್ಟ ।
ನಿನ್ನಂಥ ವೀರರಿನ್ನಿರಲು ॥
ಎನ್ನ ಗತಿಯಿಂತಾಗೆ ಕೇಳ್ವರಾರೆನಲು ಖಳ ।
ನುನ್ನತೋಗ್ರದಲಿ ಕಿಡಿಗೆದರಿ ॥ 89 ॥

॥ **ರಾಗ ಮಾರವಿ-ಏಕತಾಳ** ॥

ಭಳಿಭಳಿರಿಂತಾರಣ್ಯಕೆ ಬಂದಿಹ ।
ಖಳರಿವರಾರೆನುತ ॥
ನೆಲೆಯರಿತವರನು ಕೊಲದಿರೆ ನಮಗಿ ।
ನ್ನುಳಿಗಾಲವ ಕೊಡರು ॥ 90 ॥

ಕೇಳಿರೊ ಭಟರೀಕ್ಷಣದಲಿ ತಂಗಿಯ ।
ಗೋಳುಗುಡಿಸಿದವರ ॥
ಕಾಲನ ಪುರಕಟ್ಟಲು ಬಲಗೂಡುತ ।
ಲೇಳಿರಿ ತ್ವರ್ಯದಲಿ ॥ 91 ॥

ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಖಳವೃಂದವು ಮುಂದಕೆ ।
ಬಂದೆರಗುತ ನಾವು ॥
ಕೊಂದುಬಹೆವು ಬಿಡಿರೀಕ್ಷಣವೆನುತಲಿ ।
ಬಂದರು ಪಡೆಗೂಡಿ ॥ 92 ॥

ಜೊತೆಗೂಡುತ ರಕ್ಕಸಿಯನು ಬರುತಿರೆ ।
ಖತಿಯೊಳಗಿದ ಕಂಡು ॥
ಸ್ಥಿತಿಯನರಿತು ನಾರಾಯಣ ಮುಂದೆ ಬ ।
ರುತಲವರೊಡನೆಂದ ॥ 93 ॥

॥ ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ–ಮಟ್ಟೆತಾಳ ॥

ಯಾರು ನೀವದಿಲ್ಲಿ ಬಂದುದೇನು ಕಾರಣ ।
ಭೂರಿಬಲ ಸಮೇತ ಮುಂದಕೆಲ್ಲಿಗೈ ರಣ ॥ 94 ॥

ಎನಲು ಕೇಳುತದರೊಳೋರ್ವ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ ॥
ಕನಲುತೆಂದ ನಿಮ್ಮೊಳ್ ರಣವ ಗೈವುದೆನ್ನುತ ॥ 95 ॥

ನಮಗು ನಿಮಗು ವೈರವಿಲ್ಲದ್ಯಾತಕಿಲ್ಲಿಗೆ ॥
ಗಮನವೆಂದರಿಯದೆ ಹಿತದಿ ಕೇಳ್ದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ॥ 96 ॥

ನಮ್ಮೊಡೆಯನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೀಪರಿ ॥
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಭಂಗಗೊಳಿಸಲ್ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಿ ॥ 97 ॥

ಒಳವನರಿಯದಿನಿತು ಮೂಲಬಲವ ಕೂಡುತ ॥
ಕೊಳುಗುಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜೀವ ಕಳೆವಿರೆನ್ನುತ ॥ 98 ॥

ನುಡಿಯ ಕೇಳುತಸುರಬಲವು ಕಿಡಿಯ ಸೂಸುತ ॥
ಖಡುಗವಿಡಿದು ಧುರಕೆ ಬರಲು ನುಡಿದ ಹರಿಯು ತಾ ॥ 99 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ-ಏಕತಾಳ** ॥

ಧುರಕಂಜುತ ನಾನಿಮಗೆ । ಹಿತ ।
ವೊರೆದುದಿಲ್ಲ ಕೇಳ್ ನಿಮಗೆ ॥
ಮರಣವುಸನ್ನಿಹಿತಿಹುದು । ಮುಂ ।
ದರಿಯಲು ನೋಡಲುಬಹುದು ॥ 100 ॥

ಎಂದೆನೆ ಕೇಳುತ ಖಳರು । ಬಾ ।
ಮುಂದಕೆಯೆನುತಾ ಬಲರು ॥
ಸಂಧಿಸಿ ಶರಗಳ ಬಿಡಲು । ಹರಿ ।
ಯೊಂದೇ ಶರದಿ ಕೆಡಹಲು ॥ 101 ॥

ಕೆರಳುತ ಬರೆ ಖಳವೃಂದ । ಕೆಂ ।
ಗರಿಯುಗುಳುವ ಶರವಂದ ॥
ಗುರಿಯೊಳೆಸೆಯೆ ಬಲಬೆದರಿ । ಬಿ ।
ದ್ದೊರಲುತ ಮಡಿಯಲು ಧುರದಿ ॥ 102 ॥

ಕಂಡಿದ ರಕ್ಕಸಿಯೆಡೆಗೆ । ಭಯ ।
ಗೊಂಡೋಡುತಲಗ್ರಜಗೆ ॥
ದಂಡಳಿದುದನೆಲ್ಲವನು । ಭಯ ।
ಗೊಂಡೆನೆ ಕೇಳ್ದಾ ಖಳನು ॥ 103 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಅರರೆ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವೀ ಹುಲು ।
ನರರ ಬಲುಹಿನಿತೇರಿತೇ ತಾ ।
ನಿರಲು ಫಲವೇನಿವರ ಗರ್ವವ ।
ಮುರಿಯದಿರಲು ॥ 104 ॥

ಕರೆಸಿ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನಹ ಸೋ
ದರ ಶಿಶಿರನನು ಸಕಲಸೇನೆಯ ।
ನೆರಹಿ ಧುರಕೇಳೆನುತ ಸಹಜನ ।
ವೆರಸಿ ಪೊರಟ ॥ 105 ॥

ಸಕಲ ಬಲಸಹ ಬರುತಿರಲು ದುಃ ।
ಶಕುನವಾಗಲು ಗಣಿಸದದರನು ।

ಶಿಖರ ಧರೆನಡುಗುವ ತೆರದಿ ಸೈ ।
ನಿಕದಿ ಬರಲು ॥ 106 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಖೂಳನೀ ಪರಿಯಿಂದ ತನ್ನಯ ।
ಮೂಲಬಲ ಸಹ ಬರುವ ರಭಸವ ।
ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭಯದಿ ಪತಿಯೆಡೆಗೈದಿ ವಂದಿಸುತ ॥
ಪೇಳಿದಳು ಮದ್ರಮಣ ನೋಡೈ ।
ಪಾಳೆಯವು ಬರುತಿರ್ಪ ಗರ್ಜನೆ ।
ಕೇಳಿ ಭಯವಹುದೆನಲು ನಾರಾಯಣನು ನಸುನಗುತ ॥ 107 ॥

॥ **ರಾಗ ಸುರುಟಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ಕಾಮಿನಿಮಣಿ ಕೇಳೆ । ಭಯದೊಳು ।
ನೀ ಮನವಿಡದೇಳೆ ॥
ಕಾಮುಕರನು ಜವನೂರಿಗೆ ಕಳುಹುವ ।
ನೇಮದೊಳಾನ್ನೈತಂದಿಹೆನಿಲ್ಲಿಗೆ ॥ 108 ॥

ಮೊದಲೇ ಪೇಳಿದೆನು । ಭೂಲೋ ।
ಕದಿ ಬಹ ಕಷ್ಟವನು ॥
ಬೆದರದಿರೆನ್ನುತ ವಿಷ್ಣುವ ಕರೆದೀ ।
ವಿಧುಮುಖಿಯನು ಬೇರೆಡೆ ಕರೆದೊಯ್ಯನೆ ॥ 109 ॥

ಪೇಳಿದ ನುಡಿಕೇಳಿ । ವಿಷ್ಣುವು ।
ಪೇಳಿದ ಮುದತಾಳಿ ॥
ಖೂಳರ ವಧೆಗಾನ್ನೈದುವೆನೊರ್ವನೆ ।
ಕಾಳಗವೆಸಗಲು ಬಹಳ ಕಠಿಣವೆನೆ ॥ 110 ॥

ನಾವೀರ್ವರುವೊಂದೇ । ಎನ್ನುವ ।
ಭಾವವನರಿತಿಂದೆ ॥
ಭಾವಕಿಯನು ಕರೆದೊಯ್ಯನೆ ಕೇಳುತ ।
ಶ್ರೀವನಿತೆಯ ಕರೆದೊಯ್ದನು ದೂರಕೆ ॥ 111 ॥

|| **ಪಂಚಘಾತ-ಮಟ್ಟೆತಾಳ** ||

ಇತ್ತ ಸಕಲ ದೈತ್ಯಬಲವು । ಎತ್ತಲೈದರೆನುತ ಹರಿಯ ।
ಮುತ್ತುತೈತರಲ್ಕೆ ಕರದೊ । ಳಸ್ತ್ರ ಧರಿಸುತ ॥
ಮತ್ತೆ ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ । ಮತ್ತೆ ಕರದಿ ಧನುವ ಪಿಡಿದು ।
ನ್ಮತ್ತರೆದುರು ಝೇಂಕರಿಸುತು । ದ್ಯುಕ್ತನಾದನು || 112 ||

ಭಳಿರೆ ರಕ್ಕಸರಿರ ನಿಮ್ಮ । ಬಲುಹನೆನಗೆ ತೋರಬರಲು ।
ತೊಲಗದಿರಿ ಇಂದೆ ನಿಮ್ಮೊ । ಳಳವಿಗೊಡುವರೆ ॥
ಕೆಲರು ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧಕೆನ್ನೊ । ಳಳವಿಗೊಟ್ಟು ಕಾಲನೂರ ।
ನೊಳಗೆ ಪೋಗಿಸಿದುದನು ಮರೆತು । ಮಲೆತು ಬಂದಿರೆ || 113 ||

ಎನಲು ಕೇಳುತಸುರಬಲವು । ಗಣನೆಗೊಳದೆ ಮುತ್ತಿ ಹರಿಯೊ ।
ಳನುವರಕ್ಕೆ ನಿಲಲು ಬೆದರ । ದೆಣಿಕೆಗೊಳ್ಳದೆ ॥
ಬಣಗುಭಟರೆ ನಿಲ್ಲಿರೆನುತ । ವನಜನಾಭನವರನೆಲ್ಲ ।
ರಣದಿ ಕೆಡಹೆ ಕಂಡು ಶಿಶಿರ । ಕಿನಿಸದಾಳುತ || 114 ||

ಎಲವೊ ಧೀರನಹುದು ನಮ್ಮ । ಬಲವನೆಲ್ಲ ಗೆಲಿದೆನೆಂಬ ।
ಬಲುಹುಬೇಡ ಶಿಶಿರ ನಾನು । ಕಲಹಕೈದಿಹೆ ॥
ಆಳುಕದಿದಿರು ನಿಲ್ಲೆನುತ್ತ । ಬಲುಭುಜಗಳನೊದರಿ ನಿಲಲು ।
ನಳಿನನಾಭನೆಂದ ನಗುತ । ಖಳಕುಲೇಶಗೆ || 115 ||

ಶಿಶಿರನಾದರೇನು ಎನ್ನ । ವಿಶಿಖದುರಿಯ ತಾಳೆನುತ್ತ ।
ಲೆಸೆಯೆಬಾಣಗಳನು ಖಂ । ಡಿಸುತಲಸುರನು ॥
ಪೊಸಶರವನು ಬಿಡಲು ಕತ್ತ । ರಿಸುತ ಹರಿಯು ಖಳನ ಶಿರವ ।
ರಸೆಗೆ ಕೆಡಹೆ ಕಂಡು ಶಿಖರ । ನಸಮರೋಷದಿ || 116 ||

|| **ರಾಗ ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯೆ-ಅಷ್ಟತಾಳ** ||

ಹರಹರಾ ಸಹಜಾತನಳಿದನೆ । ಸೇನೆ ।
ಬರಿದಾಯ್ತೆ ತಾನೋರ್ವನುಳಿದನೆ ॥
ಹರಣವಿದ್ದೆನಗೇನು ಫಲವೆಂದು । ದುಃಖ ।
ವೆರಸಿ ತನ್ನೊಳಗೆಂದ ಭಯಗೊಂಡು || 117 ||

ತಾನೋರ್ವನುಳಿದೇನು ಫಲವೆಂದು । ಖಳ ।
ತಾನೆ ಯೋಚಿಸುತ ಧೈರ್ಯವಗೊಂಡು ॥

ದಾನವಾಂತಕನಿದಿರೊಳು ನಿಂದು । ಧನುರ್ ।
ಬಾಣವ ಝೇಂಕರಿಸುತಲಂದು ॥ 118 ॥

ಶರಗಳ ಬಿಡೆ ನಾರಾಯಣ ತಾನು । ಪ್ರತಿ ।
ಶರದಿಂದ ಖಂಡಿಸಿ ಖಳನನು ॥
ಕರದ ಧನುವನು ಕತ್ತರಿಸಲು । ಕಂಡು ।
ಭರದಿ ಗದೆಯನು ಕೊಂಡೇಳಲು ॥ 119 ॥

ಕಂಡದ ಹರಿಯು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ । ಉರಿ ।
ಗೆಂಡವ ಕಣ್ಣಿನೊಳುರಿಸುತ್ತ ॥
ಭಂಡರಕ್ಕಸ ತೊಲಗೆನ್ನುತ್ತ । ಶಿರ ।
ಖಂಡಿಸೆ ಖಳ ಧರೆಗೊರಗುತ್ತ ॥ 120 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಇನಿತು ದಾನವಬಲಸಹಿತ ಶಿಖ ।
ರನು ಮಡಿಯೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಭಯದಲಿ ।
ದನುಜೆತಾ ಗತಿಹೀನೆಯಾದೆನೆಯೆಂದು ಗೋಳಿಡುತ ॥
ಮನದಿ ಯೋಚಿಸುತಿನ್ನು ಮಹಿಷನೊ ।
ಳೆನುವೆನೆನ್ನುತ ಛಲದಿ ಬಂದಾ ।
ದನುಜನಡಿಗೆರಗುತ್ತ ಹೊರಳಲು ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯದಿ ॥ 121 ॥

॥ **ಕಂದಪದ್ಯ** ॥

ತಂಗಿಯೆ ಕೇಳ್ ನಿನಗೀಪರಿ ।
ಭಂಗವಿದಾರಿಂದಲಾದುದೀಪರಿಯೆನುತಂ ॥
ಕಂಗೆಡದಿರು ವಿವರದಿ ಮನ ।
ದಿಂಗಿತವರುಹೆನೆ ಬಳಲುತಲಳಲುತಲೆಂದಳ್ ॥ 122 ॥

॥ **ರಾಗ ನೀಲಾಂಬರಿ–ಏಕತಾಳ** ॥

ಕೇಳಣ್ಣನೆನಗಾದಂಥ । ಭಂಗವನಿನ್ನೊಳೇಂ ।
ಪೇಳಿದರೇನು ಸ್ವಾರ್ಥ॥
ಕೇಳುವರಿಲ್ಲವೆನ್ನ । ಮುಂದಕೆ ದೈತ್ಯ ।
ರೇಳಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತಣ್ಣ ॥ 123 ॥

ವನವಿಹಾರದೊಳ್ ನಾನು । ಸಂಚರಿಸಿಕಂ ।
ಡೆನು ದೂರ ಮೂವರನು ॥
ವನಿತೆಯದರೊಳೋರ್ವಳು । ಸಹಿತಲಿರೆ ।
ನಿನಗಾಹಳೆಂದು ಕೇಳು ॥ 124 ॥

ಕೈದುಡುಕಲು ಪೋದೆನು । ಅದರೊಳೊಬ್ಬ ।
ಕೊಯ್ದನೆನ್ನಯ ಜುಟ್ಟನು ॥
ಕ್ರೋಧದಿ ನಾಸಿಕವ । ಕೆತ್ತಲು ಪೇಳೆ ।
ಲೈದೆನಣ್ಣನಿಗೆಲ್ಲವ ॥ 125 ॥

ದೂರಲು ಬಲಸಹಿತ । ಅಗ್ರಜ ರೋಷ ।
ವೇರುತವರ ಮುತ್ತುತ ॥
ಸಾರಲವರನೋರ್ವನು । ಮಾರ್ಬಲ ಸಹ ।
ತೀರಿಸಿದನು ಮುಂದೇನು ॥ 126 ॥

ಕೇಳುವರಿಲ್ಲೆನ್ನನು । ನಿನ್ನಂಥ ವೀರ ।
ಬಾಳಿದ್ದು ಫಲವಿನ್ನೇನು ॥
ಖೂಳರವರನು ಕೊಂದು । ಬಾಲೆಯ ತಂದು ।
ಲೀಲೆಯೋಳ್ ಲಗ್ನವಾಗಿಂದು ॥ 127 ॥

॥ **ವಾರ್ಧಕ** ॥

ಅಂಗನೆಯ ಅಂಗಾಂಗವೆಲ್ಲಮಂ ವಿವರದೊಳು ।
ರಂಗುರಂಗಾಗಿವರ್ಣಿಸೆ ಕೇಳ್ದು ಖಳ ಬಳಿಕ ।
ನಂಗಬಾಣಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬಾಲಕಿಯ ತಂದು ವೈವಾಹವಾಗುತ ನಿನ್ನನು ॥
ಭಂಗಿಸಿದ ಖೂಳರನು ಸದೆಬಡಿದು ನಿನ್ನ ಮನ ।
ದಿಂಗಿತವ ಸಲಿಸದಿರೆ ತಾನಿದ್ದು ಫಲವೇನು ।
ತಂಗಿ ಬೆದರದಿರೆನುತ ಸೈನಿಕರನೊಡಗೊಂಡು ಪೊರಟ ಸನ್ನಹವಾಗುತ॥ 128 ॥

॥ ರಾಗ **ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಇಂತು ಖಳ ಪೊರಮಡಲು ಬಳಿಕಿನೊ ।
ಳಂತದತ್ತಲು ಸುರಪತಿಯುತಾ ।
ಬಂತಿವಗೆ ಕಡೆಗಾಲವೆಂದರಿ ।
ತಿಂತು ಮನದಿ ॥ 129 ॥

ಮಾತಳಿಯ ಕರೆದೆಂದನೆನ್ನ ವ ।
ರೂಥ ಸಹ ನೀ ಪೋಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ।
ನಾಥಗೀಯುತ ನಡೆಸು ನಿನ್ನಯ ।
ಸೂತತನವ ॥ 130 ॥

ಖೂಳನವನು ವರೂಥವೇರುತ ।
ಕಾಳಗವನೆಸಗುವನು ಹೀಗಿರೆ ।
ಲೋಲಲೋಚನ ನೆಲದಿ ಧುರಕನು ।
ಕೂಲನಲ್ಲ ॥ 131 ॥

ಎನುತ ಕಳುಹಲು ರಥಸಹಿತ ಸೂ ।
ತನು ಭರದಿ ನಡೆತಂದು ನಮಿಸುತ ।
ದನುಜಮರ್ದನಗೀಯೆ ಕಾಳಗ ।
ಕನುಗೊಳಿಸಿದ ॥ 132 ॥

॥ ರಾಗ ಭೈರವಿ–ಏಕತಾಳ ॥

ಇತ್ತಲು ದನುಜನು ಭರದಿ । ಕೂ ।
ಡುತ್ತ ಬಲವ ಕಾನನದಿ ॥
ಮುತ್ತುತ ರಥಹಯಸಹಿತ । ಬರ ।
ಅತ್ತ ಲಕ್ಷುಮಿಹರಿ ಸಹಿತ ॥ 133 ॥

ಕುಳಿತಿರೆ ಕಂಡಾ ಖಳನು । ಶ್ರೀ ।
ಲಲನೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನು ॥
ಬಳಿಕೀಕ್ಷಿಸಿ ಮನವೆಳಸಿ । ಸ್ಮರ ।
ನಲಗಿನುರಿಯು ಮರುಕೊಳಿಸಿ ॥ 134 ॥

ಕುಳಿತಿರುವೀರ್ವರ ಕೊಂದು । ಈ ।
ನಳಿನಮುಖಿಯ ತಾನಿಂದು ॥
ಒಲಿಸದಿರಲು ದಾನವನೆ । ಎಂ ।
ದುಲಿದೆಂದನು ಹರಿಯೊಡನೆ ॥ 135 ॥

॥ ರಾಗ ಶಂಕರಾಭರಣ–ಮತ್ಸ್ಯತಾಳ ॥

ಯಾರು ನೀವದೀರ್ವರಿಲ್ಲಿ ।
ನಾರಿಸಹಿತ ಕುಳಿತು ಮುಂದೆ ।

ದಾರಿಗಾಣದಿಹುದೊ ಕಾಲ ।
ನೂರಿಗೆನುತಲಿ ॥ 136 ॥

ತೋರಿಸಲಿಕೆ ಬಂದೆ ಕೈಯ ।
ಮೀರಿಯೆನ್ನನುಜೆಯ ಭಂಗ ।
ದೋರಿ ಬಂದಸುರರ ಕೊಂದ ।
ಧೀರನಾರೆಲಾ ॥ 137 ॥

ದುರುಳ ಕೇಳು ನಿನ್ನನುಜೆಯು ।
ಸ್ಮರನ ಬಾಧೆಗಳುಕಿ ಬಲಾ ।
ತ್ಕರಿಸಲವಳ ನಾಸಿಕವನು ।
ತರಿದನೀತನು ॥ 138 ॥

ಹರಿಬಕೆಂದು ಬಂದ ಸುರರ ।
ಧುರದಿನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಜವನ ।
ಪುರಿಗೆ ಕಳುಹಿದಾತ ನಾನು ।
ಪರಿಕಿಸೀಗೆಲಾ ॥ 139 ॥

ಅರಿತು ಬಂದೆ ನಿಮ್ಮನೀಗ ।
ತರಿದು ಕಾಲನೂರ ಪೊಗಿಸಿ ।
ತರುಣಿಯಿವಳನೊಯ್ವೆ ಸಹಸ ।
ವಿರಲು ತೋರೆಲಾ ॥ 140 ॥

ಎಂದು ಖಳನು ರಥವನಡರಿ ।
ಮುಂದೆಬರಲು ಹರಿಯು ತನ್ನ ।
ಸ್ಯಂದನವನಡರ್ದು ಚಾಪ ।
ವಂ ಧರಿಸುತಲಿ ॥ 141 ॥

ಇಂದು ನಮ್ಮ ಜೈಸಿ ನೀನು ।
ಹಿಂದಕೈದಬಹುದು ಎಣಿಸಿ ।
ದಂದವರಿತು ನಡೆಯೆನುತ್ತ ।
ನಿಂದನಾಜಿಗೆ ॥ 142 ॥

॥ **ರಾಗ ಭೈರವಿ-ಅಷ್ಟತಾಳ** ॥

ಭಳಿರೆ ಪರಾಕ್ರಮರು । ನೀವೆಂಬುದ ।
ತಿಳಿದೆನು ನೀವೀರ್ವರು ॥

ಒಳಸಂಚಿನಿಂದೆನ್ನ ಅನುಜೆಯ ಮುಖಭಂಗ ।
ಗೊಳಿಸಿದಿರಿದನರಿತೆ ॥ 143 ॥

ನಾವೀರ್ವರೊಂದೆಯೆಂದು । ನೀ ಮನದೊಳು ।
ಭಾವಿಸಿನ್ನಾದರಿಂದು ॥
ಹೇವವಿಲ್ಲೆಮಗೆಂದರಿಯದೆ ನೀ ಧುರಗೈದು ।
ಸಾವೆನೆಂದರಿತರಿಂದು ॥ 144 ॥

ಮುಂದೆನಿಂದವ ನಿನ್ನನು । ಮೊದಲು ತಾನೇ ।
ಕೊಂದು ಮತ್ತೋರ್ವನನು ॥
ಹೊಂದಿಸಿ ಜವನೂರ ಪೊಗಿಸುವೆ ನಿಲು ಧುರ ।
ಕೆಂದಸ್ತ್ರ ಸುರಿಸಿದನು ॥ 145 ॥

ಖಳನಸ್ತ್ರಗಳ ತರಿದು । ನಾರಾಯಣ ।
ನಳುಕದೆ ಮೇಲ್ವರಿದು ॥
ಕೊಳುಗುಳಕಿದಿರಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರವೆಸೆಯಲು ।
ಬಳಿಕ ಕತ್ತರಿಸಲಂದು ॥ 146 ॥

ಹಲವು ತೆರದಿ ಯುದ್ಧದಿ । ಕಾದಾಡಲು ।
ನಳಿನನಾಭನು ಕ್ರೋಧದಿ ॥
ಹಿಳುಕನೆಸೆಯುತಿರೆ ಬಲವಿಲ್ಲದಾಗಲು ।
ಚಲಿಸದೆ ನಿಂದಿರಲು ॥ 147 ॥

॥ **ಭಾಮಿನಿ** ॥

ಅಂಬುಜೋದ್ಭವ ಬಂದು ಮನದೊಳು ।
ಹಂಬಲಿಸದಿರು ಅಂತ್ಯಕಾಲವು ।
ಸಂಭವಿಸುತಿದೆ ದುರುಳಗೀಕ್ಷಣ ಸ್ಮರಿಸು ದುರ್ಗೆಯನೂ ॥
ಎಂಬ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿ ವರಬಲ ।
ವೆಂಬುದನು ಹರಿಯರಿತು ಶ್ರೀಜಗ ।
ದಂಬಿಕೆಯ ಪದ ನೆನೆಯೆ ಮೈದೋರಿದಳು ಚಂಡಿಕೆಯು ॥ 148 ॥

॥ **ರಾಗ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ತ್ರಿವುಡೆತಾಳ** ॥

ಯಾತಕೆನ್ನನು ನೆನೆದೆ ಮೊಗದೊಳ ।
ಗೀತೆರದಿ ಬೇಸರಿಕೆದೋರುವ ।

ರೀತಿಯರುಹೆನೆ ಪೇಳ್ದನಾ ಗಿರಿ ।
ಜಾತೆಯೊಡನೆ ॥ 149 ॥

ಖಳನಿವನೊಳತಿಶಯದಿ ಕಾದಲು ।
ಗೆಲುವು ಕಾಣದು ಸತಿಯರೊಳು ಹೊರ ।
ತಳಿಯನೀತನು ವರಬಲದಿ ವೆ ।
ಗ್ಗಳಿಸುತಿಹನು ॥ 150 ॥

ಅದರಿನಿಂ ನೀ ಹೊರತು ಈತನ ।
ವಧಿಸಲಸದಳವದಕೆ ನೆನೆದಿಹೆ ।
ಸದೆದು ಖಳನನು ಜಗಕೆ ಕ್ಷೇಮವ ।
ವಿಧಿಸುಯೆನಲು ॥ 151 ॥

ಕೇಳುತಂಬಿಕೆಯಭಯವಿತ್ತು ಕ ।
ರಾಳರೂಪವ ಧರಿಸಿ ಕರದೊಳು ।
ಬಾಳವನು ತಿರುಹುತ್ತಲಸುರನ ।
ಮೇಲೆ ಬರಲು ॥ 152 ॥

ಕಂಡು ರಕ್ಕಸನಂಜದೇ ಕೋ ।
ದಂಡವಿಡಿದಾರ್ಭಟಿಸಿ ಶರಗಳ ।
ಕೊಂಡೆಸೆಯಲದ ತರಿದು ಶಿರವನು ।
ಖಂಡಿಸಿದಳು ॥ 153 ॥

॥ **ಸಾಂಗತ್ಯ-ರೂಪಕತಾಳ** ॥

ಖಳನಿಂತು ಮಡಿಯೆ ಕಂಡುಳಿದೆಲ್ಲ ಭಟರಂಜಿ ।
ಕೊಳುತಡಗಲು ಬಳಿಕಿತ್ತ ॥
ನಳಿನನಾಭನು ದುರ್ಗಾಂಬಿಕೆ ಸಹ ಶಾಂತತ್ವ ।
ಗೊಳಲಿಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸುರರು ॥ 154 ॥

ಬಂದು ದೇವಿಯ ಪಾದಕೆರಗುತ್ತಲಸುರನ ।
ಕೊಂದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪೊರೆದು ॥
ಹೊಂದಿಸಿ ಸುಖವಿತ್ತ ಸ್ಥಳವಿದರೊಳು ಸದಾ ।
ನಿಂದು ಭಕ್ತರಭೀಷ್ಟ ಸಲಿಸಿ ॥ 155॥

ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲಸಿದ ಜನನಿಯಾದುದರಿಂದೀ ।
ಪುರಕಬ್ಬೆಯಡಿಯೆಂಬ ಪೆಸರು ॥
ನೆರೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಲೆಂದು ಸರ್ವರು ।
ಎರಗಿ ಸಂಸ್ತುತಿಸುವುದೆನಲು ॥ 156 ॥

ದುರುಳನ ವಧೆಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಹರಿ ತನ್ನೊ ।
ಳೆರಡುಭೇದವ ಮಾಡಿ ಖಳರ ॥
ತರಿದು ಶಾಂತತೆಗೊಳಿಸಿದ ಕುರುಹಿದಕಾಗಿ ।
ಮರೆಯಲಾರದ ತೆರನಂತೆ ॥ 157 ॥

ನಾರಾಯಣನು ವಿಷ್ಣು ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತ ಬೇರೆ ।
ಬೇರಾಗಿ ನೆಲಸಿ ಭೇದವನು ॥
ತೋರದೆ ಸದ್ಭಕ್ತರನು ಸಲಹುವುದೆಂದು ।
ವಾರಿಜೋದ್ಭವ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ॥ 158 ॥

ಸರಸಿಜೋದ್ಭವ ಮುಖ್ಯ ಸುರರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೆ ದುರ್ಗಾ ।
ಪರಮೇಶ್ವರಿಯುಯೆಂಬ ಪೆಸರ ॥
ಧರಿಸಿ ದೇವಿಯು ನೆಲೆಯಾಗೆ ಶ್ರೀಹರಿರೂಪ ।
ವೆರಡರೊಳ್ ನೆಲಸಿದನಲ್ಲಿ ॥ 159 ॥

॥ ರಾಗ ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟತಾಳ ॥

ಬಳಿಕ ದೇವಿಯು ಹರಿ ಸಹಿತಲಂತರ್ಧಾನ ।
ಗೊಳಲೆಲ್ಲ ಸುರವರರು ॥
ನಳಿನಸಂಭವ ಸಹ ತೆರಳಲು ಜಗಕೆ ಮಂ ।
ಗಳವಾದುದೆಲ್ಲರಿಗೆ ॥ 160 ॥

ಅಬ್ಬೆಯಡಿಯುಯೆಂಬ ಪೆಸರೀಗ ಜನರೆಲ್ಲ ।
ಅಬ್ಯಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ॥
ಸಭ್ಯಜನರು ಪೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆವರೀಗ ।
ಲೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದಾಗುತ ॥ 161 ॥

ಈ ಕಥೆಯನು ಯಕ್ಷಗಾನದಿ ರಚಿಸಲೇ ।
ಬೇಕೆಂಬ ಕಾಂಕ್ಷೆಯೊಳು ॥
ಲೇಖಿಸಿ ತಿಳುಹಿದಂದದಿ ರಚಿಸಿರ್ಪೆನಾ ।
ನೇಕಚಿತ್ತದೊಳಿದನು ॥ 162 ॥

ಶಿರಿಪುರದೊಳು ನೆಲಸಿರುವ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯ ।
ಧರಣಿಸುರಾತ್ಮಜನು ॥
ಹರಿನುಡಿಸಿದ ತೆರದೊಳು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ।
ವಿರಚಿಸಿದೀಕೃತಿಯ ॥ 163 ॥

ತಪ್ಪುವೊಪ್ಪುಗಳಿರೆ ಸರಿಪಡಿಸುತ ತಿದ್ದಿ ।
ರೊಪ್ಪಿಹೆ ಕವಿಗಳಿಗೆ ॥
ಸರ್ಪಶಯನ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ದುರ್ಗಾಂಬಿಕೆ ।
ಗರ್ಪಿಸಿರುವೆನಿದನು ॥ 164 ॥

॥ **ಮಂಗಲಪದ** ॥

॥ **ಮಧ್ಯಮಾವತಿ-ಝಂಪೆತಾಳ** ॥

ಜಯಮಂಗಲಂ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಲಂ ॥ ಪಲ್ಲ ॥

ರವಿಶತೋದ್ಭಾಸನಿಗೆ ಕವಿಹೃದಯವಾಸನಿಗೆ ।
ಭುವನಪಾಲಕಗೆ ಸರ್ವೇಶ ಹರಿಗೆ ॥
ಅವನಿಭಾರವನಿಳುಹಿ ಸುಜನರನು ಪೊರೆವವಗೆ ।
ಭವದೂರ ಭಯಹಾರ ಕರುಣಾಬ್ಧಿಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ॥ 165 ॥

ದುರಿತನಾಶನಿಗೆ ಮಂಗಲಕರಗೆ ಪಂಕಜೋ ।
ದರಗೆ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿವಾಸಗೆ ಶ್ರೀಶಗೆ ॥
ಧರೆಯೊಳಬ್ಯಾಡಿಪುರವಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗೆ ।
ದುರುಳ ರಕ್ಕಸಕುಲಾಂತಕ ಶಾಂತಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ॥ 166 ॥

ಕರುಣವಾರಿಧಿ ಶಾಂಭವಿಗೆ ಸರ್ವಮಂಗಳೆಗೆ ।
ಪರಮಪಾವನೆ ಗೌರಿ ಗಿರಿಜಾತೆಗೆ ॥
ದುರುಳಮಹಿಷಾಂತಕಿಗೆ ಅಬ್ಯಾಡಿಕ್ಷೇತ್ರದೊಳು ।
ಸ್ಥಿರವಾಸೆ ದುರ್ಗಾಂಬಿಕಾದೇವಿಗೆ ॥
ಜಯಮಂಗಲಂ ನಿತ್ಯ ಶುಭಮಂಗಲಂ ॥ 167 ॥

॥ ಶ್ರೀರಸ್ತು ॥

ಅನುಬಂಧ :

ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಿದ

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸಂಗ್ರಹದ ತಾಡವಾಲೆಗ್ರಂಥಗಳ ವಿವರ

1. ಉತ್ತರರಾಮಾಯಣ : ತಿರುಮಲೆ ವೈದ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
2. ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಚರಿತ್ರೆ : ನರಹರಿ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
3. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ : ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ
4. ಧ್ರುವಚರಿತ್ರೆ : ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ
5. ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ ದಶಮ ಸ್ಕಂದ : ಚಾಟು ವಿಠ್ಠಲನಾಥ ವಿರಚಿತ
6. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-1 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
7. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ-2 : ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
8. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ :ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
9. ಶುಕಸಪ್ತತಿ : ಶರಜನಾಗ ಮಂತ್ರೀಶ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
10. ಆದಿತ್ಯ ಪುರಾಣ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ವಿರಚಿತ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ
11. ಮನಚರಿತ್ರೆ : ಮೂಲಿಕೆ ವೆಂಕಣ್ಣಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
12. ಪಂಚವಟಿ ವಾಲಿಸುಗ್ರೀವರ ಕಾಳಗ: ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ
13. ರುಕ್ಮಿಣೀ ಕಲ್ಯಾಣ : ಕೆಳದಿಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

14. ಐರಾವತ : ಪಾರ್ತಿಸುಬ್ಬ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

15. ಬಾಣಾಸುರ ಕಾಳಗ : ವಿಷ್ಣುವಾರಂಬಳ್ಳಿ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ

16. ಪಾರಿಜಾತ : ಅಜಪುರ ಸುಬ್ಬ ವಿರಚಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ

17. ರಾಮಾಯಣದ ಸುಂದರಕಾಂಡ: ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

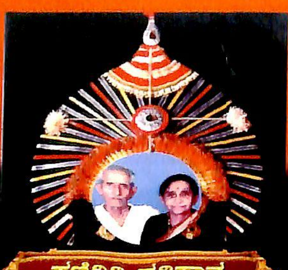
18. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥ : ತಿಗಳಾರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ

ವಿ.ಸೂ: ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ (ಪಿಡಿಎಫ್) ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಆಸಕ್ತರು ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಇವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ (9448353910) ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ. ಇ.ಮೇಲ್ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಫಣಿಗಿರಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ಹಳೆಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳು ಕೂಡ ಪಿಡಿಎಫ್ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಬಳಿ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಸಹಾಯ ಬೇಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ.

ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡವಾಙ್ಮಯ ಸದಾ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯರು.ಡಾಶಿವರಾಮಕಾರಂತರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ತಮಗಾದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಹಲವುಬಾರಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸ್ವಯಮಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ,ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಗ್ರಹ,ಬರಹ,ಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಕಲಾವಿದರಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವರು.ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಇತರ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ ಜನಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು.ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇಂದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವಾಗಿರುವುದು,ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯ.ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮೂರ ಸಮೀಪದವರು ಎಂದುಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಯಕ್ಷಕವಿಯಾದ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಪಯುಕ್ತವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರೀ ಪ್ರಸಂಗಗಳಾಗಿರದೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸುಂದರ ಛಂದೋಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.ಇಂತಹ ಕೃತಿ ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರಧ್ವಾಜರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ,ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೂ ಯಕ್ಷಲೋಕಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಸುಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಉಮೇಶ ಶಿರೂರು ಅವರನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು ,ಹೀಗೇ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವಂತಾಗಲಿ ,ಅನುಪಲಬ್ಧ ಕೃತಿಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಲಿ.ಶಿರೂರು ಫಣಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಬಹುಮುಖೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಲಿ.

- ಶ್ರೀಧರ.ಡಿ.ಎಸ್ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿ
ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರು

ಶಿರೂರು